25րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6820 11 ՅՈՒՆԻՍ 1908 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 25 ՃԷՄԱԶԻ-ՈՒԼ-ԷՎՎԷԼ 1326 24 Juin 1908 25me année № 6820

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 80 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 25 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

ԱՐԵՒԵԼՔ

آره‌ولق
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 ՓԱՐԱ ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ 10 PARAS

ՆԱԽԿԻՆ ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԸ ԵՒ ԻՐ ԾԱԳՈՒՄԸ

(Տար. Երէկի թիւէն)

Ի. Թէն, յոյն ժողովուրդը փեթակի մը նմանցուցած է, պայծառ երկինքի մը տակ ծնած, սակայն տմոյլ հողի մը վրայ, որուն մեղուները կը թռչին օդին մէջ, կը ժողվեն ծաղիկներ, կը ծծեն, և իրենց խայթոցներովը կը պաշտպանուին, շքեղ փեթակներ կը շինեն, համեղ մեղր մը կը պատրաստեն, միշտ եռանդուն գործունէութեամբ (Ֆիլօզօֆի տը լ'Առ, Բ. հատոր, էջ 96)։ Յոյները չա՛տ սուր և շատ դիւրին հասկցողութիւն մը ունէին. իրենց հաճելի և օգտակար թուած բանը հրաշալի արագութեամբ և դիւրութեամբ կը սորվէին։ Դեռահաս վաճառականներ ի վիճակի էին 5 կամ 6 լեզու խօսելու. քանի մը ամսուան գործաւոր մը կրնայ դժուարին գործ մը կատարել առանձինն։ Դպրոցականներն ալ արդէն նոյն ճարպիկութիւնը ցոյց կուտան իրենց դպրոցական գրասեղաններուն վրայէն։

«Աթէնքի մէջ, կ'ըսէ Էտմոն Ապու, կը հանդիպինք ամէն տեսակ ուսանողներու, ի բաց առեալ այն ուսանողէն որ չուսանիր բնաւ»։ Եւ եթէ պահ մը պրպըտենք աշխարհի պատմութեան էջերը, քննենք բոլոր ազգերու ծնունդը, բարոյական և իմացական զարգացման պատմութիւնը, ակնյայտնի կերպով պիտի տեսնենք որ ո՛չ մէկ ազգ Յոյնին չափ բնութեամբ օժտուած է, և այնպէս կը թուի որ բոլոր պարագաները եկած միացած են և իրենց միտքը բացած ու բարոյական կարողութիւններով օժտած։ Արդ, պարզելով Յունաստանի միջավայրը, պատշաճեցնենք զայն երկրին արտադրած արուեստին, մանաւանդ գեղարուեստին հետ, և քննենք թէ Յոյնը ինչ բանէ աւելի ազդուած է իր արուեստին մէջ, և ինչ բան ընտրած է իրեն իբր օրինակ։ Անշուշտ ֆիզիքական միջավայրը չպիտի բաւէր միայն ուսումնասիրելու համար Յունաստանի արուեստին ծագումը. բարոյական խառնուածքն ալ իր ներգործութիւնը ունեցած է յունական արուեստին վրայ։

Մարդկային ազգի պատմութեան մէջ կը պատահինք միջոցի այն տեսակ վիճակներու, որոնց մէջ տխրութիւնը և վիշտը եկած բոյն դրած են. այսպէս, պատահած են սովեր, համաճարակներ են., որոնք ազդած են տիրող միտքերու վրայ։ Քրիստոսէ առաջ Ե. դարուն նմանօրինակ պատահարներ տեղի ունեցած են Փոքր Ասիոյ մէջ. Եւրոպայի մէջ ալ պատահած է Գ. դարէն մինչեւ Ժ. դար Քրիստոսէ վերջ։ Այդ շրջաններուն, մարդիկ կորսնցուցած են իրենց ֆիզիքական ու իմացական ուժը, և կեանքը նկատած են իբրեւ չարիքի աղբիւր մը[1]։ Բնական է որ արուեստագէտը իր կտաւին վրայ մելամաղձոտ գոյն մը պիտի դնէ, արձանին վրայ տխուր շունչ մը, և բանաստեղծութիւնն ալ պիտի ըլլայ քնարական ու մելամաղձոտ, և ասիկա շատ բնական է, վասն զի պէտք է նշմարել որ հանրութիւնը դառնացնող դժբախտութիւնները կը վշտացնեն նաեւ արուեստագէտը, և ամէնէն աւելի։ Արդէն չկա՛յ սիրտ մը որ արուեստագէտի մը սիրտին չափ զգայուն ըլլայ. ան կ'ազդուի ամէն վիշտէ և ամէն չար պատահարի պատճառ. Բնութիւնը կը գտնէ, կ'անիծէ զայն մերթ. եթէ բանաստեղծ մըն է, իր տաղերով. եթէ երաժիշտ մըն է, իր տխուր երաժշտութիւններով. և եթէ նկարիչ մըն է, կտաւին վրայ կը դնէ իր բոլոր զայրոյթն ու վիշտը. Կրօնքն ալ կ'ազդէ արուեստագէտին վրայ, կը դառնացնէ անոր կեանքը և իրեն կը պատմէ թէ աշխարհ [illegible] մըն է, կեանքը չարիքներու շղթայ մը և մարդուն բոլոր նպատակը պիտի ըլլայ խոյս տալ անկէ։ Իմաստասիրութիւնն ալ կը դառնացնէ արուեստագէտին կեանքը, ան կը պատմէ կեանքի ունայնութիւնը. լա՛ւ է չծնիլ, կ'ըլլայ իմաստասիրութեան արտասանած վերջին բառը։ Կեանքի եռուզեռին մէջ մտնելով, կ'իմանայ արուեստագէտը զանազան պատահարներ. հանրութիւնը չափազանցուած գոյներով իրեն կը պատմէ անցեալ կամ ապագայ պատահար մը, և [illegible] վիշտերու այս շարքին տակ ընկճուած, մելամաղձոտ գոյն մը կ'առնէ, զոր ցոլացած կը տեսնենք իր բոլոր գործերուն մէջ։

Բարոյական խառնուածքի ազդեցութեան վրայ ընդհանուր ակնարկ մը նետելէ վերջ, անցնինք բուն իսկ մեր նիւթին, և քննենք հին Յունաստանի ներքին կեանքը։ Նախնի Յոյները կեանքը բոլորովին տարբեր կերպով ըմբռնած էին։ Ասոնք չունեցան Հնդկաստանցիներու և Եգիպտացիներու նման կրօնական պաշտամունք մը, ո՛չ ալ նմանեցան հին Պարսիկներու՝ անոնց ընկերական մեծ կազմակերպութեամբը, ո՛չ ալ զբաղեցան Փիւնիկեցիներու և Կարթագինեցիներու՝ մեծ ճարտարարուեստով և վաճառականութեամբ։ Յունաստանի մէջ չկային ո՛չ քաղաքական բաժանումներ, ո՛չ վաճառականական մեծ հաստատութիւններ, ո՛չ քրմապետ և ո՛չ ալ քուրմեր։ Ոստանի (cité) դրութիւնն էր որ կը տիրէր ամբողջ Յունաստանի մէջ։ Ամէն ոստան կը բաղկանար tribut, frateriet և familleէ։ Քննենք թէ ինչ էր ոստանի մը ներքին կեանքը։ Քաղաքացի մը երբեք ձեռական աշխատութիւններով չէր պարապեր, ան միտքո՛վ կ'ուզէր գործել աւելի, միտքը մշակել, զգայարանքները սրել. ասոնք առանք էին անոր մտածումը։ Ան իր տրամադրութեան տակ գերիներ ունէր, ասոնց կը յանձնէր ձեռական բոլոր աշխատութիւնները. նոյն իսկ ամէնէն աղքատ Հելլէնը գերի մը ունէր տնական գործերը կատարող։ Ամէն Աթէնացի առ նուազն 4 գերի կ'ունենար իր հրամանին տակ։ Եւ արդէն նախնի Յոյնը աշխատութեան պէտք չունէր. զսպակեր էր ան, ինչպէս բարեխառն կլիմայի տակ ապրող բոլոր ցեղերը. ան իր փորը կը կշտացնէր երեք ձիթապտուղով, սոխի գլուխով մը և ձուկի կտորով մը. իսկ երբ հագուստ շատ բան չունէր ան, պարզ կօշիկներ, կիսաշապիկ մը և երկար վերարկու մը։ Վէսթայի Մտարեան յունական պարզ տրդուզարդով նստած է, մրափելու վրայ եղող ձեւով մը, տնէն կրակին մօտը, որուն պահպանութիւնը ստանձնած է. սպիտակ և երկայն թիկնոց մը ունի ան, շատ բարակ, որուն մէջ փաթթած է իր գեղեցիկ մարմինը։

Անոնց տուներն ալ պարզ էին, նեղ շէնքեր միայն, ո՛չ այնքան հաստատուն, ուրկէ գողեր շատ դիւրութեամբ կրնային ներս մտնել։ Յոյնի մը տունը շատ պարզ էր իր ամէն ձեւերուն մէջ. ան իբր ննջարան կը ծառայէր միայն, վասն զի ամէն Հելլէն դուրսը կ'անցընէր իր կեանքը, ուր տարբեր ասպարէզներ կային իրեն սպասող. պատերազմի դաշտը, ըմբշամարտերու կրկէսը, դաշտային հանդէսները են.։ Յոյնը չէր ծառայեր ո՛չ քուրմին և ո՛չ ալ երկրին. ինք քուրմն էր միանգամայն, և մեծը իր ընտանիքին մէջ. ան դատաւոր ալ էր և կը վարէր երկրին կարեւոր գործերը, մեծ ժողովարաններու մէջ։ Ասոնցմէ տարբեր զբաղում այնքան կարեւորութիւն չունէր Հելլէնին աչքին. Հելլէնները գեղեցիկ ալ կը խօսէին միանգամայն, փայլելով հրապարակներու վրայ, ուր կը ճառէին և կը պաշտպանէին իրենց [illegible]։ Այսպէս նշանաւոր ճառողներ եղած են Սօլոն և Լիկուրգոս օրէնսդիրները։ Ամբողջ երկրին մէջ օրինակելի կարգապահութիւն մը կը տիրէր։ Թէեւ նախնի Եւլադայի մէջ ճարտարարուեստ չկար, պատերազմի նախնական պէտքերը հոգալու, սակայն ամէն ոք իր գեղեցիկ և հուժկու մարմինն ալ ունէր, և ջոկ գիտէր որ ըմբշամարտութեան ատեն իր զօրաւոր մարմինովը յաղթութիւնը ինք պիտի [illegible] իր վրայ։ Անոնք զօրաւոր, գեղեցիկ և կայտառ մարմինով ռազմիկներ ունենալու համար կը կռուէին դիւրաթեք, ճկուն ու ճարպիկ մարմին մը ընծայելու անոնց։ Հին Եւլադայի մէջ ամէն մարդ մէկ մէկ ըմբիշ էր, դիմացկուն և յաղթանդամ։ Արդի Յոյները բոլորովին այլասերած, կորսնցուցած են իրենց ֆիզիքական և մանաւանդ մտաւորական ուժերը։ Նախնի դարերուն ինչ գեղեցիկ օրինակ տուաւ Սպարթա, ամբողջ Յունաստանի։ Սպարթացիներու համար գեղեցիկ և հուժկու մարմինը կարեւոր էր, միտքը գործ չունէր հոն, ազնիւ միայն մեղք մը չէր անոնց համար, այլ, մեղքը տխեղծ, տկար ու վատուժ միայն էր. պէտք էր կատարեալ մարմին մը ունենալ, այս էր առաջին պէտքը, գեղեցիկ ցեղեր կազմելու համար[2]։ Տխեղծ տղաքը կը սպաննէին անոնք, ամուսնութեան տարիքը կ'որոշէին, և զաւակցելու պահերը ու բոլոր պարագաները կը սահմանէին։ Ծերուկ մը չէր կրնար գեղեցիկ կին մը ունենալ, այս վերջինին աւելի երիտասարդ ամուսին մը կը գտնէին, որպէս զի ապագայ զաւակները կատարեալ ըլլային։ Քսենոֆոն խօսելով Լակեդեմոնացիներու վրայ, կ'ըսէ. «Սովորական տարիքով մէկը կրնար իր կինը կնութեան տալ իր բարեկամներէն մէկուն, որուն գեղեցկութիւնը և լաւ ձիրքերը հիացած ազդէին իրեն»։

Հելլէնները, ինչպէս ըսինք, ռազմասէր էին, ամէն նկարագիրով և բազմաթիւ խումբերով միասին կ'ապրէին. ամբողջ օրը անոնք մարմնամարզարաններու մէջ կ'անցընէին. հոն կը կռուէին, կը ցատքէին, կը կշփամարտէին, կը վազէին՝ իրենց մերկ մկանները զօրացնելու և ճապուկութիւն մը տալու համար անոնց։ Անոնք իրենց մարմինը ուժովցնելու կը ձգտէին, զայն գեղեցկացնելու և անոր տալու զօրաւոր և պրկուած ջիղեր ու մկաններ։ Սպարթացիները բոլորովին մերկ վիճակով կը նետուէին այդ մարմնամարզարաններուն մէջ, հոն կը ցուցադրէին իրենց գեղեցիկ մարմինները և զօրաւոր դիրքերը, ինչպէս Ոլիմպիական, Պիւթական և Նեմէական խաղերու մէջ։ Նոյն իսկ կը վկայեն թէ այդ խաղերուն Սպարթացի աղջիկներ ալ մասնակցած են և գրեթէ մերկ նետուած ասպարէզ։ Եւ արդէն արուեստագէտը արձանագործութեան (art statuaire) մէջ ինչ պիտի ընտրէր իբր օրինակ. ան իր աչքին առջեւ ունէր կատարելագործուած թէթեւ մարդիկ՝ զօրաւոր և ուռած ջղեր՝ դիրքերով, յաղթանդամ և բարձրահասակ. և ահա բնականէն ընտրեց յոյն արուեստագէտը իր արձաններուն օրինակները, կայտառ և կենդանի գոյն մը դրաւ սպիտակ մարմարին վրայ. անխնամ ձգեց անոնց դէմքը, վասն զի ինչ պիտի ընէր այդ կարծրացած գանկը։ Մարմինը պէտք էր իրեն, այն մարմինը որ անվախ և աներկիւղ կը նետուէր ըմբշամարտ ասպարէզը։ Հոմերոս ալ բնական էր որ Իլիականին և Ոդիսականին մէջ պիտի գծէր այնպիսի անձեր, որոնք ընտրուած ըլլային ճշմարիտ Հելլէններէ։ Մեծ յոյն բանաստեղծը իր գործերուն մէջ կը նկարագրէ աստուածներու մարմիններ՝ մարդկային մարմիններով, իրական միսով, ուրկէ նետ կրնայ անցնիլ, կարմիր արիւնով, որ կը հոսի և մարդկային բնազդներով. աստուածներու վրայ բարկութիւնն ալ կայ, վրէժխնդիր աստուածը. հաճոյքն ալ կայ, զուարթ աստուածը, մարդկային նկարագիրներով։ Հին Յունաստանը իրեն օրինակ ընտրած է գեղեցիկ մարմինով մարդը, և զայն իր կուռքը ըրած է, զո՛յն փառաբանած է երկրի վրայ, երկինքի մէջ զայն աստուածացնելու համար[3]։

Ահա այս նկատումներով յառաջ եկաւ հին Յունաստանի մէջ արձանագործութեան արուեստը. աստուածները մարդկային մարմինով կը ներկայանային Յոյներու աչքին, և բնական էր որ արուեստագէտը արձանին վրայ, որ աստուած մը կը ներկայացնէր, պիտի դնէր մարդկային բոլոր շունչը և հոգին, որուն [illegible] դողդղար։ Ան ներկայացուցած է դիւցազն մը իր մարմարի զանգուածին վրայ. ան շունչ մը դրած է ֆիզիքական գեղեցկութեան վրայ, նուրբ և բարեձեւ իրան մը։ Եւ երբ արդի քաղաքակրթութեան պատմութիւնը հին Յոյները կը ներկայացնէ գեղեցիկ մարմինով, յաղթանդամ և ուժեղ մարդիկ, յոյն արուեստագէտներու մեզի թողած չքնաղ արձաններէն կազմած է այդ գաղափարները և շա՛տ իրական, որոնք արդի քննադատ աշխարհին մատակարարած են լայն մատուցմունք Նախնի Յոյներու վրայ։ Եւ երբ գոթական արուեստը կը ծնէր, Նիքոլա Բիզարէն և առաջին արձանագործները ձգեցին պահ մը քրմական աւանդութիւններով իրենց հասած տգեղ, սոկրային ու նրբամիտ ձեւերը և յունական բարձրաքանդակներու (bas-relief) վրայ դրին ապագայ հրաշալի ճարտարարուեստին առաջին խարիսխները։ Ամէն յոյն արձանագործ անխնամ թողած է իր արձանին գլուխը, ինչպէս որ մեր տեսած արձանները կը վկայեն։ Հին արուեստագէտները [illegible] լա՛ւ չէին կարծեր էր և զօրաւոր կերպով ազդեր վրայ հանգչած իրան մը։ Ինչ տարբերութիւն արդի արձանագործութեան և նախնի յունականին միջեւ. արդի արուեստագէտը իր արձանին գլուխը կը յարդարէ, անոր խորհրդի գոյն մը կուտայ, որուն լայնքի ճակատին ետեւէն ամբողջ կեանք մը և անցեալ մը կը կարդաս։ Նկարիչը կը ձգէ անխնամ իր ներկայացնելիք անձին մարմինը, գլուխը կը կերտէ, կը յարդարէ զայն և իտէալ ձեւ մը կուտայ անոր, որուն վրայէն ամբողջ հոգին կը կարդաս։

Եւ այսօր Դելփիս քաղաքին մօտերը կայ յունական արձաններու ահագին քանակ մը, թէեւ անշունչ, բայց դեռ կը պահէ արուեստագէտներու դրած շունչը։ Մարմարէ, ոսկիէ, արծաթէ պղնձէ արձաններու ճոխ ժողովածոյ մը կայ հոն, ոմանք նստած, ոմանք ոտքի վրայ։[4]

ՏԻԳՐԱՆ ՍԻՐՄԷԵԱՆ

---

[1] Taine, Philosophie de l'Art, Tome I, page 57։

[2] Taine, Philosophie de l'Art. I volume, էջ 68։

[3] Taine, Philosophie de l'Art, volume I, էջ 82։

[4] Michelet, Bible de l'Humanité, էջ 205։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԵՐԵՔ ՀԱՐԻՒՐ ՀՈԳԻԷ ԲԱՂԿԱՑԱԾ ԸՆՏԱՆԻՔ ՄԸ

Նահապետական կեանք, բառ մը կամ խօսք մը, որուն իսկական նշանակութիւնը չենք գիտեր այն ըմբռնումով, որով հասկնալ և զգալ պէտք է։ Շատերը, երբ փոքրիկ պտոյտ մը ընեն ու գիւղակի մը հանդիպելու բարեբախտութիւնը ունենան, նահապետական կեանք է կը պոռան։ Մինչդեռ բոլորովին ուրիշ բան է ան։ Ուղեւորութեան տպաւորութիւնները մէկիկ մէկիկ պատմել չէ միտքս և ոչ ալ [illegible] բաներով մտքերնիդ չարչրկել։ Պիտի ջանամ նահապետական կեանքի վառ պատկերներէն մին գծել, թէեւ գրիչս չզօրեր զայն լիուլի նկարագրելու։ Խնուսէն Կարին երթալու պատրաստութիւններս լմնցնելէ վերջ, բարեկամներէս մէկուն ծառային հետ ճանապարհ ինկայ դէպի Նիրքօ։ Պայծառ արեւ մը կար և կապոյտ երկինք մը, ինչպէս սովոր են ըսել, ամառուան քաղցրիկ օրերուն ամէնէն հաճոյիչ և բարեխառն արեւը, որ վերէն հրեղէն շողքեր կ'արձակէր հողաւոր ցորենի արտերու վրայ։ Ճամբուն երկու կողմերը կը պարզուէին հնձողներու և մշակներու քրտնաթոր աշխատութեան տեսարանը. կ'անցնինք. Գիւղ կը հասնինք։ Երկրորդ օր ճամբայ կ'ելլենք և մէկուկէս ժամ վերջ կ'իջեւանինք այնպիսի տեղ մը որ չտեսնողը բնաւ գիւղ չէ։ Միակ տուն մը կը տեսնուի, Աստուա՛ծ իմ։ Այս բառին վրայէն կարելի՞ է թեթեւօրէն անցնիլ. տուն, անշուշտ պիտի հասկնանք տասնաւելի 10 մեթր տրամագծով բան մը. ո՛չ, սիրելի՛ք, համբերութի՛ւն, պիտի բացատրեմ հիմա։ Երեւակայեցէ՛ք հսկայ բուրգ մը, որ բլուրի մը վրայ բարձրացող կոնաձեւ հսկայական տպաւորութիւնը կը թողու մարդուս վրայ։ Բովք կար մօտ 200 մ. երկայնութեամբ և 20 մ. լայնութեամբ ախոռ մը, նոյն մեծութեամբ հատ մըն ալ, երրորդ մըն ալ, չորրորդ մըն ալ։ Այդ ախոռներէն իւրաքանչիւրը կրնայ պարունակել 4-500ի չափ անասուն, հաւնոցը ընդարձակ բանակատեղի մըն է հաւերու լեգէոնին։ Այդ հսկայ շէնքերը միակ ընտանիքի մը կը պատկանին։ Շէնքերը կան ընդարձակածաւալ արտեր և մարգեր, որոնց մէջ կ'արածին անասունները, որոնց թիւը շատ մեծ է։ Դաշտին մէջ կ'աշխատին հարիւրաւոր մարդիկ, և ո՞վ են անոնք գիտէ՞ք. այդ ընտանիքին զաւակներն են, որոնք ծայրայեղ եռանդով կ'աշխատին արեւուն կիզիչ շողերուն ներքեւ։ Ներս մտնենք և գիտենք բուն իսկ Նահապետական ցուցը։ Դաշտ մըն է ան որ կը տարածուի մեր ապշած աչքին առջեւ. մէկ ծայրէն դիտողը միւսը չի կրնար տեսնել որոշակի. գաղափար մը կազմել տալու համար ըսեմ որ կարելի է ձիարշաւ կատարել առանց նեղուելու. մէջինները իրարու ձայն չեն լսեր։ Մէջը շինուած կան տասը մայր-թոնիրներ, առանց հաշուելու երկրորդականները. իւրաքանչիւր թոնիր շնորհքով սենեակ մըն է, որուն մէջ կրնաս [illegible] և մահճակալով [illegible]։ Քիչ մը պտտինք մէջը. Նա... Մէկ, երկու, երեք, չորս, հինգ, ալիւրի հսկայ տակառներ ուր խմոր կը շաղուեն։ 30-40ի չափ սպասուհիներ բոլորը կը գզեն հոն կարասներով իւղ կը հալեցնեն. տեղ մը չտեսնուածին նայեցէք, ինչ սոսկալի մեծութիւն։

Բայց կը խնդրեմ նայեցէք. ահաւասիկ կաթը, որ աղբիւրի ջրին պէս կը վազէ խողովակներուն մէջէն։ Տեսէ՛ք, երախայի մը օրօրոցը, որուն մայրը վրան հակած է, աչքերը մեղկ են և պատառուած, հագած է կարմիր կտաւէ զգեստներ, գլուխին ձգած է սեւ մետաքսեայ փաւշէ մը, որ տեսակ մը փայլ կուտայ իր վայրի կերպարանքին։ Աչքերը վրաս կը դարձնէ, հոգն անգամ չէ, տեղէն չի շարժիր. բայց տակէն արհամարհոտ ժպիտ մըն ալ։ Օն ա՛նդր, մենք ո՞վ ենք որ։ Կ'անցնինք. ուրիշ օրօրոց մըն ալ յար և նման առաջինին, ապա երրորդ մըն ալ, որ նոյնքան կը նմանի առաջինին որչափ երկրորդին։ Չորրորդ մըն ալ, հինգերորդ մըն ալ. ս՛, չախալի՛նք, կը համրենք, ինչ, տասնըմէկ օրօրոց։ Տէ՛ր Աստուած «կարելի՞ բան է» պիտի հարցնէք. չտարած պիտի պատասխանեմ. արդարեւ եթէ հարկ ըլլար աչքերուս չհաւատալ, պիտի ըսէի որ «չէր կրնար ըլլալ»։ Ինչ անուշ համայնապատկեր, իւրաքանչիւր մայր իր զաւակին վրայ հակած՝ կաթ կուտայ անոնց, իր վայրի ժպիտովը խնդալով։ Նա՛, նա՛, կատակ կ'ընէ փոքրիկին հետ. ասոր բարկանալ և գժռիլ կը ձեւացնէ, և ապա կը համբուրէ [illegible]։ Ամէնէն մեծ հանճարը անգամ պիտի չկրնար պատկերացընել այս վսեմ պատկերը, որ բնութեան կոյս տեսարաններէն մէկն է, և որ չէ աղարտուած քաղաքակրթութեան վրձինովը։ Արդարեւ յուզի՛չ չէ՞ք գտներ մայրական և որդիական այս խանդաղատանքը, այս վայրի և կոյս հոգիներուն բնազդական սէրը բնութեան վայրի ծոցին մէջ հանգչող ու բողբոջող այս կենդանական բնազդը, որ լաւ կ'ըմբռնէ մայրական իր պարտականութիւնը քան քաղաքակիրթ աշխարհը։ Տանը 5 դռներէն ներս կը խուժեն 5-15 տարեկան տղաք. «բոլոր այս ամէնքը որո՞ւն են» կը հարցնեմ ընկերիս. ան փութաւ և քիչ մըն ալ հեգնող ժպիտով պատասխանեց. «Պարո՛ն, միթէ չէի՞ր գիտեր կամ չէի՞ր լսած այս տան անունը. ասոնց ընտանիքին թիւը կարելի չէ եղած ճշդել, բայց ամէն պարագայի մէջ 300 մարդէ աւելի է. երիկ մարդիկ և մանչերը մէկտեղ 100ի կը հասնին. ասոնք կը հնազանդին միայն մարդու մը, ունին 200է աւելի գոմէշ, քանի մը հազար ոչխար, նոյն համեմատութեամբ եզ, կով, էշ, ջորի. ձիերուն թիւը 50ի կը հասնի։ Ամէն տարի տասը հատ երիտասարդ և նոյնքան մըն ալ աղջիկ կ'ամուսնացնեն. նոյն ինքն տան մեծը, որ որբեւայրի էր այս տարի, նոր ամուսնացաւ գեղանի հարսի մը հետ։ Խօսքը չկրցաւ լմնցնել և յանկարծ նուաղելու պէս բաներ մը ըրաւ. յանկարծակիի եկայ. ետեւս դարձայ և ինչ տեսնեմ, միթէ ամէն տեսածներս կարելի՞ է գրչով նկարագրել. Գրի՛չ, պէտք է կոտրել զայն, որ կը փորձէ բնութեան մէկ հրաշալիքը ձեւացնել։ Գրի՛չ, պիտակ մըն է ան մարդուս գաղափարին, զգացումին և ըմբռնումին։ Երեւակայեցէ՛ք Վէնիւս մը, Աստղիկ մը, Կղէօպատրա մը, Սարիէն մը Քարոօֆիլ մը, Հայոէ մը, (ո՛չ, ո՛չ), կը զգամ որ կը սխալիմ. չեմ կրնար պատկերացնել այս [illegible] նմանութիւնները որոնք արժէքէ զուրկ են։ Ինչպէ՞ս խեղաթիւրել բնութեան մէկ հրաշալիքը, երբ հրեղէն բառեր պէտք էին զայն ներկայացնելու, ինչպէ՞ս փորձել գունաւորել Նիրակարայի մը, Ալպեան ձիւնափառ [illegible] խորհրդաւոր ազդեցութիւնը նկարագրել քանի մը ճղճիմ և սահմանափակ բառերով, երբ շողեր, չոր թերթ արձակող բառեր պէտք են։ Ասիկա բնութեան և Տիրոջ դէմ մեղանչել չէ՞։ Շարունակեմ նկարագրութիւնս։ Երկար և [illegible] հասակ մը, բարակ, շատ բարակ մէջք մը, կարմրաւուն ձիւնափայլ պարանոց, մարմարեայ ոտքեր և կաթնաթոյր ճերմակութիւն, ձեւաձեւ և յունական արձաններու նման դէմք մը

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 92 —

ԲՈԼ ՄԱՐԿՐԻԹ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԿԻՆԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ԻԴ.

ԱՌՏՆԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆՆԵՐ

— Ինչ կ'ըսէք։

— Հաւատացէ՛ք որ այնպէս է, ըսաւ Ռոճէրս ինքնավստահ պաղարիւնութեամբ։

Ու հեղգօրէն յօրանջելով, յարեց.

— Գիտէ՞ք, ճշմարտապէս զարմանալի՛ն ա՛յն է. այդ ցեխոտին ո՛չ միայն ձեզի, այլ և ուրիշներու ալ յղած է պատանեկան նամակներ։

— Ի՞նչ կ'ըսէք։

— Աւելի զարմանալին ըսեմ. ձեզի ղրկած նամակին նման ուրիշ նամակներ պատրաստած, պահարանի մը մէջ դրած և դրոշմաթուղթ փակցուցած էր, անմիջապէս յղելու համար կարգ մը անձերու։

— Կարելի բան չէ։

— Բայց ըսածիս պէս է։ Տ'Էլլօ Իշխանին բարեկամը չէ՞ք միթէ։

— Այո՛։

— Շա՛տ լաւ։ Վաղը նամակ մը պիտի ընդունէիք... Հապա՛ պառոն Լէվիլ։

— Ակումբի ընկերներէս է։

— Շա՛տ լաւ։ Ան ալ իր փոքր ծրարը պիտի ընդունէր։

Ռոճէրսի անկեղծ երեւոյթը և անբռնազբօսիկ դիրքը տակաւ կը համոզէին Մարքիզին միտքը։

— Ճշմարտանմա՞ն է միթէ։

— Ինչո՞ւ այդպէս չըլլայ։ Ո՛վ իր կեանքին մէջ մէկ կամ երկու արտասովոր բաներ չի գիտեր ինքզինքին կամ ուրիշներուն վրայ։ Այդ կինն ալ, իր բուն անունով, Բօլօօն, նոյն տեսակ բաներ կը չարագործէր։ Քիչ անձեր կան, որոնք մոռցնելու արժանի արարքներու մէջ գտնուած չըլլան։

Մարքիզը, Բօյլըցի և այդ տեսակ արկածախնդրութեանց վարժ ըլլալով հանդերձ, հազիւ կրնար հաւատք ընծայել այդքան յանդուգն գործի մը։ Ուստի չէշտակի նայեցաւ Ռոճէրսի աչքերուն մէջ. այս վերջինը կատարեալ հանդարտութեամբ տոկաց այդ նայուածքին։ Ու շարունակելով իր դերը, մեքենական շեշտ մը դրաւ իր խօսքին մէջ.

— Սանտի գաղտնութեան մեղսակիցներէն մէկն է ան, աչքառու բարեկամներէ մը, որ իր դիրքը կը գործէր այն աշխարհիկ ընկերութեան մէջ, ուր ոտք կոխած էր, Աստուած գիտէ թէ ինչպէս։ Հարկաւ լսեր էք Սթրէքով իշխանուհիին վրայ խօսուածները։

— Ա՛հ, գայթակղութիւն կը հանէր ա՛ւր որ երթար, նոյն ինքն է՞ միթէ, հարցուց Գ. տը Մօրայլ։

— Այո՛, նոյն ինքն. միայն թէ նուազ երիտասարդ է, թէեւ գեղանի տակաւին, անշուշտ փճացած և զառիթափէն վար գլորելու ենթակայ, քանի որ կ'անդամակցի միջազգային գողերու ընկերութեան մը։

— Ապշեցուցիչ բան, ըսաւ մարքիզը։ Իմ սիրելի Ռոճէրս, թէեւ չեմ տարակուսիր ձեր խօսքին վրայ, բայց ինչէն գիտէք որ այդ նամակն ու հեռագիրը գոյութիւն չունին։

— Օ՜հ, շատ պարզ պատճառով մը, յարեց ամերիկացին հանդարտօրէն։ Տեսնելով որ պարտութեան մատնուած է, որովհետեւ ձեռք անցուցած էի Միթթէս Սանտի ազդանշանները —առանց պատմելու թէ ինչպէս— Բօլօօն ստիպուեցաւ իմ աչքիս տակ նամակ մը խմբագրելու և ստորագրելու, որուն մէջ կը խոստովանէր իր խաբէութիւնը։

— Ո՞ւր է այդ նամակը, հարցուց Գ. տը Մօրայլ։

— Ահաւասիկ։

Ռոճէրս երկնագոյն թուղթը երկարեց մարքիզին, որ կարդաց և հառաչելով ըսաւ.

— Սոսկալի՛, որքան երախտապարտ եմ ձեզի, սիրելի Ռոճէրս...

— Բայց ո՛չ։ Շատ պարզ բան մըն է և իմ արհեստիս շնորհիւ ձեռք բերուած, ըսաւ Ամերիկացին լակոնական շեշտով։

Գ. տը Մօրայլ խոհուն կերպով կը դիտէր Սթրէքով իշխանուհիին խոստովանութեան նամակը։ Սրտին վրայ նուազ ծանրութիւն կը զգար, խորհելով որ անընդհատ [illegible] մը տարակոյս դարձած ու խաբուած էր։ Մեծ սփոփանք կը զգար, իր կնոջ վրայ չկասկածելով եւս։ Սիրտ չունենալուն համար՝ հպարտութիւնը վիրաւորուած էր, սա մտածումով թէ ինք յիմարօրէն Տօն Ժուան, վաղեմի հրապուրիչ մը, կրնար խաբուիլ կնոջ կողմէ։

— Օ՜հ, ճաշելու երթանք. Ինծի պիտի պատմէք —կը խոստանամ գաղտնապահ ըլլալ— թէ ինչպէս այդ պոհեմ իշխանուհիին օձիքէն բռնած էք։

— Սիրայօժար, ըսաւ Ռոճէրս։ Բայց խօսք տուէք որ գաղտնիքը պիտի պահէք։ Իմ արհեստս...

— Տը Մօրայլի խօսքը վկա՛յ։

— Շա՛տ լաւ։ Ո՛ւր կը տանիք զիս։

— Ամերիքէն-Բիւրօյ։

— Գիտեմ. լաւ կերակուրներ ունի։

— Եւ լաւագոյն գինիներ։

— Կը գնահատեմ։ Բայց չափազանցութիւն չըլլար, որովհետեւ այս իրիկուն Նիւհաւըն գացող շոգենաւը պիտի նստիմ։

— Ուրեմն ինծի կը պատկանիք մինչեւ ձեր մեկնումի վայրկեանը։

— Ամենայն սիրով, բայց անակնկալ պարագաներէ և գործերէ։

— Եւ քանի որ ձիարշաւի ձիերուս տեսքը չէք տեսած, կէսօրէն յետոյ Շանթիյի կը տանիմ ձեզ։ Լաւ կը ճանչնաք ձիերը։ Գործերնուդ կուգա՞յ։

— Շա՛տ լաւ։

Արդարեւ Ամերիքէն-Բիւրօյի կերակուրները արժանաւոր համբաւ մը կը վայելէին։ Գ. տը Մօրայլ ախորժով ճաշեց։ Ռոճէրս լաւ կերաւ, քիչ խմեց և շատ խօսեցաւ։ Բնական չէր թէ և ճշգրիտ մանրամասնութիւններուն միջոցաւ կ'ուզէր [illegible] մը տպաւորութիւնը տալ իր խօսակցին, եւ արդարեւ յաջողեցաւ իր նպատակին մէջ։ Մարքիզը, որ մտահոգ դէմք մը ունէր լաւ թէ բերած ատեն, զոր Հանրի Դ.ի գնահատած [illegible] գինիով կ'առոգէր, սկսաւ տակաւ զուարթանալ, երբ երեքով կանչուած ըլլալ ահագին. Վերին-Պորտօյի ճերմակ գինիին յաջորդեց մաթզմբեթագոյն և քիմքի համար թաւշային կակղութիւն ունեցող Շաթօ-Լաֆիթ գինին։ Ծոյլին նպաստաւոր ազդեցութեան ներքեւ Գ. տը Մօրայլ կը զգար որ իր մռայլ գաղափարները կը ցնդէին։ Մանաւոր հոգածութիւններ և մեծարանքներ կը ցուցնէին հոն։ Սեղանապետները և մատռուակները կը սպասէին Գ. տը Մօրայլի ակնարկին կամ դէմքի այն ծամածռութեան, որ հաւանութիւն կը յայտնէր։ Ալ Բերլիէօ նուրբ ֆիլէէն յետոյ, որ թոյլով համեմունքի մէջ կը լողար, հաւասարութեան մէջ մասնագիտութիւնն եղող վայրի կորուզի բաջե մը, հիւսիսային Հոլանտայէն եկած. այդ կերակուրին կ'ընկերանար իտալական աղցան մը։ Այս ամէնը ճաշակելէն ետք՝ Գ. տը Մօրայլ լաւատես դարձաւ։ Բօ-Վաւժոյի ամէնէն համբաւաւոր գինիին համը նայելով Գ. տը Մօրայլ յիշեցուց ամերիկացիին թէ ինչ գեղեցիկ ժամեր անցուցած էին Ամերիկայի մէջ։ Մարքիզը ճաշակեց նաեւ [illegible] և Սթիլթօնի պանիր։ Բայց երբ կարգը եկաւ սուրճին ու ըմպելիներուն, միտքը ինկան Ժան Տանսէրի սոսկալի յիշատակը և Մօրիս Լը Շարի հետ ունեցած հանդիպումը։ Հակառակ իր կամքին, այդ գաղափարը սկսաւ միտքը տանջել քինախնդրութեամբ։

(Շարունակելի)

չուչան և վարդ թերթիկներով, փոքրիկ և անուշիկ բերան մը որոնց մէջ կան սատափէ գաւաթաամանիներ, ուղիղ և վայելուչ քիթ, երկու աչքեր, ո՛չ, երկու որբջակներ իրենց բովանդակ հրայրքովը, մագնիսական և ձգողական զօրութեամբ, որոնց ազդեցութեան տակ կ'ընկճուիս, կ'երթաս, ատոնց գիտնալու կը ձգտիս, ատոնց ուզելու կը ծնրադրես, ատոնց նկատի առնելու քավէններդ, կը վերանաս և նոյն իսկ Աստուածը, Արքայութիւնը տեսնել կ'երազես, աչքե՛ր, երկու չողշողուն գոհարներ, որոնց վրայ երկու սև ծիածաններ կան գծագրուած. ամէնէն վարպետ նկարիչն անգամ չպիտի համարձակէր այս հիանալի արտադրութեան, Բնութեան այս վսեմութիւնը եղծել: Երա՞զ մէջ եմ թէ արթուն. իրականութի՞ւն է թէ պատրանք, քանի վայրկեան այդպէս մնացի. ինչ անցաւ դարձաւ՝ չեմ գիտեր. ես ալ իմս չէի, նոյն իսկ եթէ չոնք խնէր նոյն վայրկեանին՝ չպիտի զգայի: «Աղբա՞ր ջան, անօթի չե՞ս. երթանք հաց բերեմ», ըսաւ նէ, իմ գինովութենէս սթափեցնելու համար զիս. կարծեցի լսել երկնային տնհուն և ներդաշնակ երաժշտութեան ձայն մը, գողտրիկ, սարսռազդեցիկ և հեշտօրօր: Ատանց գիտնալու ետևէն գացի. առաջնորդեց զիս վայելուչ սենեակ մը, ուր փռուած կային մետաքսեայ կերպասներով չինուած անկողիններ. Նստեցայ. ինքն ալ դէմս նստեցաւ. մինչև այն ատեն ուշադրութիւնս վրան չէր և չէի տեսած իր զգեստները, որոնք համակ մետաքսէ էին՝ բանուած արծաթ թելերով. գլխուն չուրջը կապուած կային մետաքսեայ տլլապան և խայտաբղէտ լաչակներ: Այժմ ինքզինքս բարեբախտ կը զգայի՝ այսպիսի հուրի մը տեսնելու բախտին արժանացած ըլլալուս համար: Ընկերս քովս չէր. ան իրեն յատուկ մարզուց քալե էր: «Դո՛ւք, տիկի՛ն...» թոթովեցի. «Այս տանը տիրոջ նոր կինն եմ,» պատասխանեց հաուտկելով: Ի՞նչ, երջանիկ չէ՞ք: «Ի՞նչ բերեմ, յարեց. սե՞ղը կ'ուզէք, մածո՞ւն թէ հաւկիթ, հաւ, ձեր, պանիր, կարագ»: — «Անօթի չեմ», ըսի, վախնալով որ կ'երթայ և ա՛լ չի գար քովս: Բայց նէ մտիկ չըրաւ, գնաց և երեք րոպէ վերջ, նախշազարդ ծակ սեղան մը պատրաստելով, վերադարձաւ, Մեղր, կարագ, ամէն ինչ առատօրէն լեցուած կային սեղանին վրայ. բայց սխալմա՛նք. միթէ ինք աւելի քաղցր չէ՞ր անոնցմէ: Սկսանք ուտել. «Հանգէ՛ կեր, հանգէ՛ կեր, տ'ա լաւ է, ձագի մեղր է, մատղաշ կարագ է, աչքերի մածուն է» կը ցուցնէր և տեսակ մը պատրաստ ընել կուտար ինծի ամաններուն մէջ: Հացէն վերջ սկսանք խօսիլ: Ո՛վ դուք գիրկըջաններ, որ ամէն ինչ տեսեր էք, կրնա՞ք ըսել որ «քեզի չափ» երջանիկ եղած ենք... ո՛չ, կ'երդնում: Տեսակ մը համարձակութիւն առի և սկսայ հարցումներ ուղղել անոր մասին. երբ կարգը եկաւ էրկան և կինուուն վրայ խօսելու, մտայլեցաւ. ամպ մը պատեց ճակատը, աչքս մելանոյշ տրտմութեամբ մը յարեց. «Գլուխդ ցուցնել չեմ ուզեր, իմ կեանքս երկար վէպ մըն է, զոր երկու բառով չեմ կրնար պատմել. պէտք է գիտնաս որ ես հետս եկեղ մը եկած ինկած եմ հոս: Հայրս չատ հարուստ էր. ես ալ միամի՛տ աղջիկ մըն էի. ամէն օր թեկնածուներ կուգային ձեռքս խնդրելու, բայց հայրս, որ աղէկ մարդ մըն էր, սարսափելի գումարներ կը պահանջէր. ամէնքը յոյսերնին կտրած էին: Օր մըն ալ, յանկարծ, այսօրուան էրիկս մէջտեղ ելաւ, 500—600 ոսկիի գումար մը վճարեց և զիս հոս բերաւ: Վաթսուն տարեկանը անցած ծեր մըն է:» Երկար հառաչ մը խեղդեց կոկորդը. կը խօսէր մեղմ ու տխուր ձայնով, ո՜րքան տխուր որ կարծես օրհասականի մը վերջին խոստովանութեան ողբասաց ժպիտը կը ցոլանար այդ ծաղկաթոյր դէմքին չրթունքներուն վրայ: Ա՛լ իր ցաւին մասնակից էի. սրտախուցութիւնը զիս պաշարած էր, սրտակցութիւն մը որ կը բխէր անոր՝ իմ մասիս ունեցած վստահութենէն, և որ սակայն կը նմանէր մտածուտ հրաժեշտի մը սարսռուն: Ուրեմն դժբախտ էր նէ, հակառակ իր աստուածային գեղեցկութեան, հակառակ քսան գարուններու բոլորանուէր կեանքին: Ինչ, կը կարծէ՞ք որ փտած ծերունիի մը ձեռքին տակ երջանիկ ապրէր ան, որ սրտին յոյսին պէտք ունէր բացուելու համար: «Կը տեսնե՞ս, յարեց մեղմով, աս 60—80ի չափ կիներն ու աղջիկները, ամէնքն ալ ինծմէ կը նախանձին, կը կասկածին վրաս և էրկանս ալ կասկածիլ կուտան: Նայէ՛, յարեց սեղի փոքրիկ հարսնած մը տալով, նայէ՛, կը լրտեսեն զիս և քեզի հետ ըլլալուս կը կասկածին:» Ապա գրեթէ ինքնիրեն խօսելով ըսաւ. «Կ'անիծեմ հայրս, որ այս դժբախտութիւնը բերաւ գլխուս. այո՛, հազար անգամ կ'անիծեմ:» Ու աչքերէն սկսան տաք արցունքներ հոսիլ, ողողելով իր գեղանի այտերը, ինչպէս ցօղը՝ վարդին թերթիկները: Ես ալ յուզուեցայ այդ արցունքներուն, ես որ գրեթէ սկեպտիկի սիրտ մը կը կրեմ մէջս: Անցան ժամերը ու ես չզգացի անոնց սահիլը. ո՞րչափ ժամանակ անցած էր գալէս ի վեր՝ ես ալ չէի գիտեր. չէի ուզեր բաժնուիլ, նոյն իսկ, ի՜նչ մեղքս պահեմ, ծրագիրս փոխեցի: Բայց նէ տեսաւ չարժամը, գուշակեց մտածումս, խնդաց ազնիւ և համոյն ժպիտով մը. աղաչեց չատ մեղմ և ընտանի հայեացքով մը չյուզել զանձած սիրտը: Իր գորովի այս վերջին ցոյցէն ետքը, մեկնեցայ, ետևս թողլով չատ բան և հետս տանելով անհուն ապաւորութիւններ: Միթէ կարելի՞ է մոռնալ այսպիսի ապաւորութիւն մը: Երեք օրուան ճամբորդութիւնը դժոխք մը եղաւ ինծի համար. չորեքնակ կը մտածէի, կ'երևակայէի, անոր դէմքը աչքիս առջև կը բերէի: Հացիս պայուսակը կը բանամ, ինչ տեսնեմ. մէջի ունեցած խնդիռնակ ուտելիքներուս յաջորդեր են հաւեր, կարկանդակներ, ձեր, կարագ, մեղր և ատոնց հետ միասին չնորհագեղ տիկնոջ քաղցր յիշատակը, երեք հոգիս հոգիններու մայրացուցին:

ԱԲԻՍՈՂՈՄ ՏԷՐ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

Բաքիդ

Առտնին Յուշատետր

Լաւ կաթին գլխաւոր նշաններն են, անոր թեթևինչ դեղին գոյնը, անթափանցիկ ըլլալը, տհաճելի հոտ չունենալը, անուշ համը, և եփած ատեն երեսը հաստոլկէկ մորթ մը կապելը: Լաւ ու անապատ կաթը ջուրին մէջ ինկած կաթիլ մը ջուրին տակը կ'իջնէ, ատանց ցրուելու:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱ

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Ալճէզիրասի Դեսպանախորհուրդին որոշմանց կիրառման խնդրոյն համար ուրբաթ օրը նորէն վիճաբանութիւն կատարուեցաւ Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին մէջ: Ներկայ նստաշրջանին բացումէն ի վեր վեցերորդ անգամն էր: Գ. Ժօրէս դարձեալ քննադատեց Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութիւնը: Արտաքին գործոց նախարար Գ. Բիշօն նորէն պատասխանեց ընկերվարական կուսակցապետին: Դիտելի պարագայ մը կար թէ Բարիզի գերման դեսպան Ռատոլին իշխանը ներկայ էր ամբողջ նիստին: Վիճաբանութեան պատճառ եղան Գ. Գ. Ժէռվէ և Բոլ Տէշանէլ, որոնք հարցապնդում մը ըրին նոյն խնդրոյն համար: Գ. Բոլ Տէշանէլ, որ վերջերս ուղևորութիւն մը կատարած էր Ալժերիոյ սահմանագլուխին վրայ, կարևոր տեղեկութիւններ հաղորդեց ֆրանսական զինուորական կայաններուն և Ֆրանսացի զօրավարներուն արժանիքին վրայ: Յետոյ խօսեցաւ Գ. Ժօրէս և խնդրեց որ տ'Ամատ և Լիօթէ զօրավարներուն զրկուած հրահանգները ժողովին մէջ կարդացուին: Գ. Գ. Քլէմանսօ ու Բիշօն կարճ խորհրդակցութիւն մը ունեցան և ապա արտաքին գործոց նախարարը բեմ ելլելով կարդաց այդ երկու հրահանգները: Ընթերցումէն ետքը Գ. Ժօրէս ձեռնարկեց իր քննադատութեանը և ըսաւ.

«Վրդովիչ խօսքեր պիտի չարտասանեմ. ոչ ալ մեր իրաւունքներէն հրաժարում պիտի առաջարկեմ: Ֆրանսա մեծապէս փափաքող է խաղաղութեան. բայց իր ներքին քաղաքականութեան և արտաքին դաշնակցութեանց ազատութենէն բնաւ բան մը վրայ պիտի չտայ: Սակայն Ալճէզիրասի Դեսպանախորհուրդին որոշմանց իմաստը կը բռնադատէք և զայն աչնչացնելու վտանգին կ'ենթարկէք: Այն տեսակ ընթացք մը կը հետևիք որ վերջապէս նոյն պայմանագրութիւնը ստորագրող տէրութիւններէն մէկը օր մը ըսէ ձեզի. — «Ալճէզիրասի որոշմանց սահմանը կ'անցնիք»: Այն ատեն պիտի հարկադրուիք ետ դառնալ:»

Գ. Բիշօն, գանուած, ոտքի ելաւ և յայտարարեց.

«Ոչ մէկ տէրութիւն ոչ երբեք ըսած է մեզ թէ Ալճէզիրասի որոշմանց սահմանը կ'անցնինք: Բնաւ և ոչ մէկ տէրութիւն մեզմէ պահանջած է ձեր ակնարկած նահանջողութիւնը: Մեզ լաւ ճանչնալ ըսել չէ, երբ կը կարծուի թէ այդ տեսակ վիճակի մը կրնանք ենթարկուիլ և տեղի տալ այդ տեսակ ազդարարութեան մը հանդէպ. խնդիրը չատ յստակ է ու բացորոշ:»

Գ. Ժօրէս ըսաւ թէ ինք ազդարարութեան խօսք չէր ըրած: Գ. Բիշօն յայտարարեց թէ և ոչ մէկ տէրութիւն վերապահում ըրած էր Ալճէզիրասի որոշմանց կիրառմանը մասին Ֆրանսայի ընթացքին համար: Գ. Ժօրէս յետոյ յարեց.

«Պիտի ների՛ք սակայն, առանց բարկանալու, վասն զի խնդիրները պէտք է ուղղակի նկատողութեան առնենք՝ հասարակական ծանրակշիռ պարագաներու տեղի չտալու — որովհետև յետոյ չատ ուշ պիտի ըլլայ, յիշեցնելու ձեզ թէ Բոյլիծեն Քօրէսբոնտէնցի մէջ զեկոյց մը հրատարակուեցաւ, որ փափաք կը յայտնէր թէ Ֆրանսա Ալճէզիրասի որոշումները ստորագրող միւս տէրութեանց կողմէ ինքզինքը արտօնուած չնկատէ աւելի երկար միջամտելու՝ Ալճէզիրասի որոշմանց կիրառումին առթիւ: Կ'ըսէք թէ պարզ զուգադիպութեամբ մըն էր որ երկու օր ետքը Պերլինի ֆրանսական դեսպանը իր կառավարութեան որոշմանց մասին զեկոյցներ ըրաւ Գերմանիոյ մօտ: Կը պահանջեմ որ ասկէ վերջը Ֆրանսա այդ տեսակ տխուր զուգադիպութեանց չենթարկուի:»

Գ. Բիշօն նստած տեղէն յանկարծ վեր ցատկելով յայտարարեց թէ ո՛վ արտօնած էր ատենաբանը Գերմանիոյ անունով խօսելու: Գ. Ժօրէս յանկարծակիի եկաւ, սակայն իր կուսակիցները ոտքի ելլելով բարձրաձայն կը պահանջէին որ Գ. Բիշօն խօսքը ետ առնէ: Արտաքին գործոց նախարարը ժխորին մէջ աւարտեց իր խօսքը, ըսելով որ Գերմանիոյ ներկայացուցիչները չէին գործածած այն տեսակ լեզու մը որ Գ. Ժօրէսի ըսածը արդարացնէր: Երբ արտաքին գործոց նախարարը բեմէն ելաւ, Գ. Ժօրէսի կուսակիցները նորէն սկսան աղմկել: Ատենապետ Գ. Պրիսոն ըսաւ.— «Այս բեմէն կրնան այն տեսակ խօսքեր արտասանուիլ որոնք արտասանողին մտածումները անցնին: Վստահ եմ որ արտաքին գործոց Գ. Նախարարը կատարելապէս կը խոստովանի թէ հոս միայն Ֆրանսայի անունով կը խօսուի, խօսուիլ կ'ուզուի և խօսուած է:» Գ. Բիշօն ալ յայտարարեց թէ ինք ըսել ուզած էր որ օտար տէրութեան և ոչ մէկ ներկայացուցիչ իր հետ չէ խօսած այն եղանակով որ կարենայ արդարացնել Գ. Ժօրէսի ըսածները, որով ժողովը կրնայ դատել թէ իր ըսածներուն մէջ նախատինք մը կա՞յ թէ ոչ: Այս յայտարարութեան վրայ աղմուկը հանդարտեցաւ. Գ. Ժօրէս յետոյ բանուեցաւ Գ. Ռիպոյի հետ: Գ. Բիշօն կ'ըսէր.— «Կրնանք նկատողութեան առնել ստորճանաբար ետ քաշուելու պարագան, այդ ետ քաշուիլը անկարելի եղած միջոցին պահանջողներն են որ հիմա կ'ամբաստանեն թէ Ֆրանսայի արժանապատուութեան կը վնասենք»: Գ. Ժօրէս ըսաւ թէ ուրեմն ետ պիտի քաշուի և իրենց բաղձանքին գոհացում պիտի տայ: Գ. Ռիպօ միջամտելով ըսաւ.— «Ո՛չ թէ ձեր բաղձանքին, այլ Ֆրանսայի չահերուն»: Այդ միջոցին ժողովականները կը ծափահարէին: Գ. Բիշօն խօսքը չարունակելով բացատրեց թէ Ալճէզիրասի որոշմանց գործադրութեանը առթիւ Ֆրանսայի արարքը օգտակար և արդիւնաւոր եղած էր: Գ. Դընի Քոչէն ալ քննադատեց Գ. Քլէմանսօն ու պաշտօնակիցները, ըսելով որ ամէն խնդրոյ մէջ Ֆրանսայի ձախողուածին պատճառ եղած են. վերջապէս քուէարկութիւն կատարուելով 126ի դէմ 343 ձայնով սա օրակարգը ընդունուեցաւ.

«Ժողովը, վստահ ըլլալով նախարարութեան վրայ թէ պիտի կրնայ Ալճէզիրասի որոշմանց համաձայն պաշտպանել Ֆրանսայի իրաւունքները և արժանապատուութիւնը, կ'անցնի օրակարգին.»

— Պերլինէն Թանի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին ուրբաթ օրուան նիստին համար Պերլինի իրազեկ չրջանակներուն մէջ կը յայտարարուի թէ Գ. Բիշօնի խօսքերը բնաւ չեն փոխեր Գերմանիոյ հայեացքը Մարոքի խնդրոյն նկատմամբ, որուն համար կատարեալ վստահութիւն կը տիրէ Ֆրանսայի ու Գերմանիոյ միջև: Վերոգրեալ չրջանակներուն մէջ գոհունակութիւն պատճառած է այն պարագան որով Գ. Բիշօն նորէն հաստատեց իր քաղաքականութիւնը:

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ԽՕՍՔԵՐԸ

Թանի թղթակիցը կը հեռագրէ Պերլինէն չաբաթ օրուան թուականով.— Գերման հանրութիւնն ալ զարմանքով կարդաց Նորդ Տոյչէ Ալկէմայնէ Զայդունկի յօդուածը, ինչպէս զարմանք պատճառած էր գերման լրագիրներուն: Միտքերը խաղաղեցնելու նպատակը չատ անկատար կերպով ձեռք բերուած է: Կայսեր խօսքերուն համար կ'ըսուի թէ ճիշդ հրատարակուած չեն: Վիլհէլմ կայսրը, Տէօպէրիցի մարզանքներէն ետք, մայիս 29ին, խօսեցաւ Պետութեան պաշտօներուն առջև. մանաւանդ մասնաւոր ըրաւ յառաջդիմութիւնները թնդանօթաձիգներուն և թնդանօթներուն, որոնք գերման բանակը միւս բոլոր տէրութեանց բանակներէն գերազանց կացութեան մը մէջ կը դնեն: Վիլհէլմ Բ. գոհունակութիւն յայտնեց՝ բանակը ամէն պատահականութեանց առջև պատրաստ ըլլալուն համար: Այս խօսքերը արտասանեցան Գօդլէֆ զօրավարին ներկայութեանը, որ Բենդերօղուրկ հաղորդեց զայն: Տորդմունտեր Զայդունկի կողմէ տրուած քաղաքական նշանակութիւնը և կարգ մը վրդովիչ լուրեր ենթադրել տուին թէ նոյն թերթին այդ ընթացքը մասնաւոր նպատակի մը արդիւնք է: Այսպէս կը մեկնուի Գերմանիոյ Նախարարապետին յետամիտ միջամտութիւնը և հրատարակութիւնը ընդհ երևան հանելու համար հրամայուած քննութիւնը: Կ'ըսուի թէ Նորդ Տոյչէ Ալկէմայնէ Զայդունկի հրատարակած զեկոյցը ամէնէն աւելի նպաստած է Գերմանիոյ մէջ միտքերը հանդարտեցնելու: Կ'ըսուի նաև թէ մտահոգութիւնը դժուարաւ պիտի հանդարտի, որքան չարունակուի համաձայնութեան քաղաքականութիւնը, որուն, չի մոռնար Գերմանիա, և ո՛րքան ատեն ըսուի որ իբրև թէ Գերմանիա ազատելիք կ'ընէ խաղաղութիւնը խանգարելու: Կացութիւնը անորոշ պիտի մնայ, որքան ատեն որ համաձայնութիւններ գոյանան Գերմանիոյ չուրջը, և Գերմանիա չմասնակցի անոնց: Գերմանիա կը յուսայ թէ Ալճէզիրասի մէջ եղածը պիտի չկրկնուի:

ԱՆԳԼԻԱ

Անգլիոյ Նախարարապետ Գ. Էսքուիթ, ուրբաթ օրը, Պիրմինկէմի մէջ խօսելով, պարզեց Անգլիոյ քաղաքական կացութիւնը: Գինետուններու թիւը սահմանափակելու մասին ըսաւ. «Այս ծրագրին համար իմ և մինչև մէկ աստիճան նախարարութեան ու կուսակցութեան քաղաքականութիւնը վտանգի ենթարկեցի. ըսին թէ խոհեմութիւն չէ ըրածնիս. պիտի տեսնենք. իմ մասիս այնպէս կը կարծեմ թէ ասկէ աւելի իմաստութեամբ գործած չենք:» Մաքսային ազատ-փոխանակութեան և մաքսապաշտութեան մասին, Բարիզի մէջ ադամանդ չինող և յետոյ փախած Լըմուանի ակնարկութիւն ընելով, ըսաւ.— «Գ. Լըմուան, արհեստական ադամանդ չինելու թանկագին գաղտնիքի մը հնարիչը, արտօնութիւն առաջուց իր գիւտին ապացոյցը տալու: Պայմանաժամը աւարտեցաւ և հնարիչը երևան չելաւ: Ֆորմիւլ մը թողուց: Այո՛, ֆորմիւլ մը և ոչ թէ ադամանդի հատ մը: Մաքսապաշտութեան կուսակիցներուն համար ալ միևնոյն բանը կրնանք ըսել. անոնց ֆորմիւլը սքանչելի պարզութիւն մը ունի, բայց ֆորմիւլ մըն է միայն:»

—Տէյլի Նիւզ կ'ըսէ թէ Գ. Էսքուիթ, երբ աղքատներու օրէնքը հրատարակուի, այս աչնան պիտի առաջնորդէ օրինագիծ մը՝ անգործութեան նոր դարման մը ընելու մասին վերջերս հրատարակուած օրէնքը բարեփոխելու համար:

—Աչխատութեան նախարար Գ. Ճ. Ն. Պըրնս ծանրապէս հիւանդ է:

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՉԻՆ

Թայմզ կը հրատարակէ Բէքինէ իր թղթակցին՝ Տօքթ. Մորիսընի մէկ հեռագիրը, որով Տօքթ. Մորիսըն իր նախորդ հեռագիրներէն աւելի արդարութեամբ նկատողութեան կ'առնէ Ֆրանսայի քաղաքականութիւնը Չինաց մասին: Թղթակիցը կ'ըսէ.— Հարկ է դադրեցնել Եուննանի նահանգին մէջ ֆրանսական հանքային ձեռնարկներուն դէմ յարուցուած արգելքները, նահանգ մը որուն հարստութեան բնական աղբիւրները անսահման են: Պէտք է նաև որ Եուննանի երկաթուղին երկարի այդ նահանգին մէջէն մինչև Սուէ-Ֆու՝ Եանկ-Չէի վրայ, քաղաք մը որ կրնայ բնական վերջին կէտը նկատուիլ այդ երկաթուղիին: Փորձառու բազմաթիւ գործաւորներ տրամադիր պիտի ըլլան կատարել երկաթուղիին երկարելու աչխատութիւնները: Ժամանակը նպաստաւոր է, վասն զի հիմա Եուննան նահանգը բարգաւաճած է և գոհ իր վիճակէն, թէև սաստ հակառակող գրոյցներ կան: Արդէն Չինացիները իրենք իսկ մեծ մասամբ պատասխանատու են այդ գրոյցներուն: Արդարև Չինացիները ամէն տեսակ անկարգութեանց կարևորութիւնը կը չափազանցեն, և զգացումներու հետևանքով այն տեսակ հրամանագիրներ կը հրատարակուին, որոնք ամէնէն փառաւոր յաղթութիւնները հաչակելու երևոյթը ունին:»

—Հօնկ-Քոնկէն կը հեռագրեն Սդանդարդի թէ Չինաց կառավարութիւնը հաւանօրէն պիտի ուզէ դրամական հատուցում մը ընել Ֆրանսայի, Հնդկաչինու սահմանագլուխին վրայ սպաննուած կամ վիրաւորուած Ֆրանսացի սպաներուն համար, սակայն պատասխանատու պաշտօնեաները և Եուննանի փոխարքան պիտի չպատժէ:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Չիքակոյի հանրապետական ժողովը, ինչպէս հեռագիրները ծանուցին, Գ. Դաֆթը իբրև Մ. Նահանգաց նախագահութեան ընտրելի հռչակել ետքը, դէրնախագահի ընտրելին ալ նշանակեց, որ է Նիւ-Եօրքի երեսփոխաններէն Գ. Ճէյմս Շէրմէն: Ընդամէնը 816 ձայն առաւ. իսկ մրցակիցները՝ Գ. Կուրլո՝ 77, Գ. Մըրֆի՝ 75, Գ. Շէլտըն՝ 10 և հիմակուան դէր-նախագահը՝ Գ. Ֆէյրպէնքս՝ 1: Երբ Գ. Շէրմէնի ընտրութիւնը ծանուցուեցաւ, որոտընդոստ ծափահարութիւններով ողջունուեցաւ, ինչպէս եղած էր Գ. Դաֆթի համար: Նոյն միջոցին ներկաներէն մէկը նախագահական բեմին տակ գնաց, մէկ ձեռքը դրօշ մը, միւս ձեռքն ալ ձայն մեծցնող գործիք մը (մէկաֆօն), որպէս զի աւելի զօրաւոր ձայնով մը «Հուրրա՛» գոչէ, բայց ժողովին նախագա՛հը ծերակուտական Գ. Լօճ այդ մարդուն օձիքէն բռնեց և մէկ քանի անգամ դարձնելէ ետքը, դէպի իր տեղը գլորեց: Գ. Շէրմէն իր տունը մնացած էր այդ նիստին ատեն. քիչ ետքը նուագածուներու խումբի մը առաջնորդութեամբ մեծագործ ժամանց այն պատուիրակութիւնը որ պաշտօն ունէր զայն չնորհաւորելու: Գ. Շէրմէն վար իջաւ, ընդունեց եղած չնորհաւորութիւնները և պատուիրակներուն առաջնորդութեամբ գնաց իր պատրաստած յանձնաժողովին սրահը: Գ. Շէրմէն տեղանաւոր է և ճարտարագործ. քսան տարիէ ի վեր երեսփոխանի պաշտօն կը վարէ: Գ. Գ. Ռուզվէլդի և Դաֆթի համակրութիւնը կը վայելէ:

—Գ. Դաֆթ, ինչպէս հեռագիրները ծանուցին, հրաժարեցաւ պատերազմական նախարարութեան պաշտօնէն, որպէս զի բոլորովին զբաղի նախագահական ընտրութեան պայքարով՝ Գ. Պրայընի դէմ՝ ռամկավարական կուսակցութեան ընտրելի: Գ. Դաֆթի պիտի յաջորդէ իբրև պատերազմական Նախարար Լուք Ռայթ զօրավարը, նախկին կուսակալ Փիլիպպեանց և նախկին դեսպան Թօքիոյի: Այս անուանման համար կ'ըսուի թէ Գ. Ռուզվէլդի քաղաքական մէկ ճարտար միջոցն է՝ ընտրութեանց առթիւ, վասն զի Ռայթ զօրավարը Մ. Նահանգաց ռամկավարական կուսակցութեան կը պատկանի և հանրապետական կուսակցութեան պատկանողներուն Դաֆթին կը մօտէ:

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Բարեյոյսի Խորհրդարանին նստաշրջանին բացման մէջ կառավարիչը ծանոյց թէ, հիմա խնայողութեանց հակառակ, գաղթավայրին ելմտացոյցը կ'ելլի չէ եղած հաւասարակչռել: Այդ վիճակը չատ մը զոհողութիւններ պիտի պարտադրէ տեղացիներուն համար. հարկ պիտի ըլլայ ետ կենալ կարգ մը ծանրօգուտ ծրագիրներէ: Քիմպըրլէի վիճակը կ'աւելցնէ տնտեսական տագնապը. բարեբախտաբար բարւոքման ուրիշ նշաններ կան՝ մանաւանդ ոսկիի հարտարագործութիւնը: Բարեյոյսի գաղթավայրը պիտի հարկադրուի երկրագործութեան և ձեռնարկութեան այժմ տալ, այդ վիճակը դարմանելու համար: Նախարարութիւնը յիշեցուց վերջերս տրուած քուէները՝ հարաւային Ափրիկէի զանազան պետութեանց միջև աւելի սերտ միութիւն մը առաջ բերելու համար: Այդ խնդիրը նորէն պիտի ներկայացուի ժողովին, որ եթէ ընդունի, յանձնաժողով մը պիտի կազմուի՝ ըլլալիք կազմակերպութիւնը ուսումնասիրելու նպատակով:

KODAK

FILMS FILMS

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ
ԳՈՐԾԻՆԵՐ ԵՒ ՆԻՒԹԵՐ
ԳԱՐԱԳԱՇ ԵՂԲԱՐՔ
ՊԵՐԱ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 398 ԵՒ 474

Սոյն վաճառատանց մէջ կը ծախուին լուսանկարչութեան վերաբերեալ գործիներ, պիտոյք և դեղեր և Էսթման անուն համբաւաւոր գործարանին Կոտաքներն ու Ֆիլմերը, որոնք թէ՛ լուսանկարիչներու և թէ՛ ամաթէօրներու համար անհրաժեշտ են: Գաւառներէն եղած յանձնարարութիւններն ալ փութով կը կատարուին: 50—11

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՕՆ.—Շքօտրայի նահանգին կուսակալ անուանուեցաւ Էնկիւրիի նախորդ կուսակալ Նուրի պէյ:

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Թաղապետութեան Զ. չրջանակին կիներու հիւանդանոցին յանձնաժողովին անդամ Էօմէր Ֆուատ փաչայի:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ. — Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ իբրև դրամական պարգև հազար ղրուչ հատուցուի պաշտօնին կիրառման պահուն մեռած սարիկան-զինուորներու տասնապետ Մուստաֆա այի կնոջ և հինգ որբերուն, որոնք Իսկիլիպ կը գտնուին. նաև ելմտական գանձէն ամսաթոշակ մը յատկացուի անոնց:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ միջև կնքուելիք առևտրական դաշնադրութեան և հիւպատոսական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովը մէկ քանի օրէն նորէն պիտի գումարուի: Ռումանիոյ դեսպան Գ. Բարինիու, որ այդ յանձնաժողովին մէջ ռումանական առաջին պատուիրակն է, երէկ Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ պետական Խորհուրդին նախագահ Հասան Ֆէհմի փաչայի հետ, որուն նախագահութեամբ կը գումարուի վերոգրեալ յանձնաժողովը:

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐՈՒ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ. Պետական Խորհուրդին օրէնսդիր ճիւղը աւարտեց հաւզեալ դատավարութեան Օրէնքին փաստաբաններու վերաբերեալ մասին խորհրդակցութիւնները և արդիւնքը տեղեկագրեց Մեծ-Եպարքոսին:

ԻՎԳԱՖԻ Նախարար Թիւրխան փաչա, երէկ, Բէօսթէնճէի ճամբով Լա Հէյ ուղևորեցաւ՝ իբրև օսմ. առաջին պատուիրակ ստորագրելու խաղաղութեան Դեսպանախորհուրդին որոշումները:

ՀՈԼԼԱՆՏԱԿԱՆ դեսպանը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարարին հետ:

ՍԱՔՍ-ՔՈՊՈՒՐԿ-ԿՈԹԱՅԻ դուքսը և դքսուհին, որոնք հիմա Պուլկարիա կը գտնուին Ֆէրտինանտ իշխանին և իշխանուհիին այցելելու համար, մօտերս Կ. Պոլիս պիտի ժամանեն: Գերմանական դեսպանատան պահականաւը՝ Լօրէլէյ վաղուան պիտի երթայ՝ դուքսը և դքսուհին հոս բերելու համար. Դուքսին և դքսուհիին հետևորդները տասնչորս հոգի են:

ՊՈՆԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ քաղաքէն մինչև երկաթուղիի կայարանը թրամուէյի գիծին չինութեանը ձեռնարկուեր է և փութով առաջ կը տարուի, որպէս զի բացումը կատարուի Կայս. Գահակալութեան Տարեդարձին օրը: Շինութիւնները թաղապետութեան կողմէ կը կատարուին:

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺ ԿԱՌՔԵՐԸ. — Ձեռնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ կարգ մը անձերու կողմէ բերել տրուած ինքնաշարժ կառքեր կղզիներու և Կ. Պոլսոյ հասարակաց ճամբաներուն վրայ կ'երթևեկեն, ինչ որ կրնայ արկածներու պատճառ ըլլալ, ուստի ծանոյց ներքին գործոց ու ոստիկանութեան նախարարութեանց և քաղաքապետութեան որ ասկէ վերջը նոյն կարգի աւելի ինքնաշարժ կառքեր չերթևեկեն:

ԴԷՄԻՐՏԻՒՐԻ ՏՈՒՐՔԸ. — Ձեռնհաս պաշտօնարանը ծանոյց ամէն կողմ թէ ընկերութեան մը մէջ աչխատող գործաւորները եթէ միայն են, պէտք է Դէմիրդիւրի տուրք վճարեն:

ԱՂԻՒՍԻՆ ԳԻՆԸ. — Իգտամ կ'ըսէ թէ աղիւսի գինը բաւական բարձրացած է՝ մինչև երկու հարիւր ղրուչ: Նոյն թերթը կը յարէ թէ այս վիճակին գլխաւոր պատճառներէն մէկը անգործածելի մնալն է ծովային նախարարութեան վերաբերեալ աղիւսի գործարանի մը՝ Սիլահտար Աղայի մօտ Զապան Չէչմէսիի կողմը ժամանակին չինուած 8—10,000 ոսկի ծախքով: Այդ գործարանին մէջ մեծաքանակ աղիւս պատրաստուելով հազար հատը մինչև 110 ղրուչի կը վաճառուէր և հանրային ու անհատական հաստատութեանց համար պէտք եղած աղիւսը այդ գործարանէն կը գնուէր: Իգտամ ծովային նախարարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ՝ վերոգրեալ գործարանը նորէն բանեցնելու կա՛մ ուղղակի նոյն նախարարութեան կողմէ և կամ յարմար անձի մը վարձակալութեան տրուելով:

ՍԷԼԱՆԻԿԷՆ կը գրեն թէ կիրակի օրը կատարուեր է ելեկտրաչարժ թրամուէյներու փորձը: Երկու գիծի վրայ երթևեկելիք կառքերը քսանըհինգ հատ են. ամէն մէկին առջև «Տրօլ-Բօն» մը կայ՝ ճամբան գիւմզը ելլելիք առարկաները հեռուն նետելու համար: Փորձին ատեն նոյն գործիքը հինգ մեղր հեռուն նետեր է կառքին առջև ելած չուն մը:

— Պելճիքայի դեսպանը ու առաջին թարգմանը, այս իրիկուն, Սէլանիկ կ'ուղևորին՝ ելեկտրաչարժ թրամուէյին բացման հանդէսին ներկայ գտնուելու համար:

ԿԵՍԱՐԻԱՅԷՆ յունիս 2 թուականով հետևեալը կը գրէ մեր թղթակիցը.— Գրեթէ ամիսէ մը ի վեր անձրևներու չգոյութեան պատճառաւ կարծես սով մըն էր որ կը տիրէր Կեսարիոյ և չրջակայից մէջ. ալիւրի Ա. լիտրը «սորըլուրա» 12 ղրչ., Բ. «Ազգուզազոյլը» 10,5 Գ. «չաւտարը» 8,5 ղրչ. ի է, և ասոնք ինչպէ՞ս սով չըլլայ: Աղքատ ընտանիքներ ալիւրի լիտրը 6 ղրչ. ի եղած ժամանակ դարձեալ հազիւ հաց լիտր մը կը գնէին և անով կը գոհանային: Անձրևի փոխարէն սոթզգին ջերմութիւն կը տիրէ: Գրեթէ ամիսէ մը ի վեր կաթիլ մը անձրև չառնելով, հունձքերը կիսամեռ և աչնան դեղնած տերևներու պէս են: Արդէն Աղքատախնամը չաբաթը երկու անգամ հինգչաբթի և կիրակի օրերն երեք հարիւրէ աւելի աղքատ ընտանիքներ կը անուցանէ, ինչ որ մեծ գովեստի արժանի է: Կեսարացին չատ լաւ կը խնամէ իր աղքատները: Հաց մատակարարելու համար պատուաւոր վաճառականներէ ժողով մը կազմուած է որ ալիւրի խնդիրն կարգադրութեամբ կը զբաղի: Մայիս 31ին չաբաթ օր մինչև ժամը ութ օդը սաստիկ տաք էր. եկեղեցիները բարեպաշտ ժողովուրդով լեցուած էին անձրևի համար աղօթելու: Յանկարծ երկինքը ամպեր պատեցին և տեղատարափ անձրև մը տեղաց երկու ժամ, մերթ ընդ մերթ կարկտախառն՝ ծերանիի խաչորութեամբ, անպակաս ըլլալով որոտումներ. անձրևը կենալէն վերջ երբ պտոյտ մը կ'ընէի տեսայ թէ «կայծակնահար» կաղամախի մը բոլորովին այրած է և Կեսարիոյ չրջակայքը գտնուող Թօմարզա գիւղաքաղաքը, որ նոյնպէս այս ժանացած է այսպիսի յորդ անձրևներու, կայծակ մը եւս իյնալով հայու մը տան վրայ տան մէջը գտնուող Կիրքոր անուն անձը մոխիր դարձուցած է: Կարկուտներէն ո՛չ պարտէզները և ոչ հունձքերը վնասուած են բարեբախտաբար: Կիրակի օրը ես մերթ ընդ մերթ անձրևեց. փողոցներէն հազիւ կրցին անցնիլ ու դառնալ սղողումներու պատճառաւ: Կեսարիոյ հայերը մայիս 15էն սկսեալ օդափոխութեան համար չրջակայ այլ և այլ գիւղեր երթալու սկսած են. այս տարի ամէն տարուընէ աւելի կը զուրցուի քաղաքը, վասն զի երեք ամիսէ ի վեր «ջըղբէճէք և ջըղամուխ» յանուն փոխանցիկ հիւանդութիւնը կը տևէ, պակաս ըլլալով օ.ը մեռեալ մը, ընդհանրապէս փոքրիկներու և իգական սեռի մէջ: Նիզդէի մօտ Տէմիրճէ թաւրք գիւղի բնակիչներէն ձիաւոր մը երբ Նիզդէ կը ճամբորդէր, յանկարծ Նիզդէէ եկած սողուալ մը քշած ու տարած է զայն: Էֆքէրէի մէջ ալ չաբաթ օրը սաստիկ կերպով անձրևեց, նպաստելով հունձքերուն: Նիզդէի ու Տարսաքի մէջ անձրևները կը չարունակեն:

ՏՈՅՉԷ ՕՐԻԷՆՏ ՊԱՆՔ, որ Կ. Պոլսոյ մէջ ճիւղ մը ունի, Թէհրանի մէջ ալ ճիւղ մը պիտի հաստատէ հինգ միլիոն ֆր. դրամագլուխով: Այդ հինգ միլիոնին երկու միլիոնը պարսիկ հարուստները պիտի վճարեն:

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՎԻՃԱԿԸ. — Վերջին հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ Անատոլուի երկաթուղիին անցած տեղերը անձրևներ է մեծապէս նպաստելով հունձքերուն:

Կ. ՊՈԼՍՈՅ Թրամուէյներու Տնօրէն Գ. Բէրթիքքարիս, այսօր, Եւրոպա կ'ուղևորի՝ Ընկերութեան վերաբերեալ կարգ մը գործերու համար:

ԱԹԷՆՔԻ օսմ. դեսպանատան զինուորական կցորդ դէր-գնդապետ Իհսան պէյ, ձեռնհաս պաշտօնարանին հրամանով, ներկայ պիտի գտնուի Յունաստանին աչնան զօրաշարժերուն:

ՊԱՍՐԱՅԻ մէջ ջերմաչափը չուքի մէջ 35-36 աստիճան ցոյց կուտայ և արևուն մէջ ալ 55:

ՍԷԼԱՆԻԿԷՆ յունիս 4/17 թուականով կը գրեն թէ մէկ քանի օրէ ի վեր սաստիկ տաք կ'ընէ:

ԱՂՔԱՏՆԵՐՈՒ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Ձեռնհաս պաշտօնարանը հրահանգ զրկեց ամէն կողմ թէ երկաթուղիի կամ չոգենաւի ընկերութեանց կողմէ ձրիաբար կամ կէս տոմսակով փոխադրուելիք աղքատներուն համար թաղերու իմամներէն և մուխթարներէն տրուած իլմուխապէրները նաև վաւերացուած ըլլան թաղապետութեանց կողմէ. միանգամայն ցոյց տան իրենց առաջուած անցագիրը: Այս որոշման պատճառը այն է որ իբրև աղքատ ներկայացողները յետոյ ուրիշին կը վաճառեն չոգենաւի կամ չոգեկառքի համար իրենց առացած տոմսակը:

ԻԶՄԻՐԻ դատարանը իր վճիռը արձակեց այն անձերու մասին, որոնք ապօրինի տեղ քաշած և այլն Եւրոպա զրկելու համար ամբաստանուած էին: Ասոնք են Յակոբ Վէմեան, Անտոն Մըրըր, Քանտար Լամբուլուս, Գէորգ Վէմեան, Աստուր Կարապետեան, Վահան Թաթլեան, Աթաեան, Քարնէրօ Չէվիչ, Գէորգ Շահինեան և Թորոս: Ասոնց առաջին չորսը փախած են: Ամէնքն ալ դատապարտուեցան մէկուկէս-երկուքական տարուան բանտարկութեան և 5էն 20 ոսկի տուգանքի: Դատարանը որոշեց նաև որ դատապարտեալները հատուցանեն իրենց իւրացուցած գումարները՝ 36,000 քուրուշ՝ Թրիէսթէի Ունիոն Պանքային և 1323 անգլիական ոսկի՝ անգլիական հիւպատոսներու:

ՄԱՀԱՑՈՒ ԱՐԿԱԾ ՄԸ. — Երէկ ցաւալի արկած մը պատահեցաւ դատական պաշտօնարանին վերաքննիչ ատեանին դրան առջև. փաստաբան Թահիր Ալիփ էֆ. երէկ ժամ 6ին նոյն ատեանին դրան առջև ի պատուհանին մէջ կը մրափէր. հոն գտնուողները ազդարարեցին որ չքնանայ, վասն զի կրնայ ըլլալ որ հաւասարակչռութիւնը կորսնցնելով վար իյնայ: Թահիր Ալիփ էֆ. չնորհակալութիւն յայտնելով ըսաւ թէ չի քնանար, այլ յոգնած է ու կը հանգչի: Քիչ ետքը նորէն սկսաւ քնանալ, հաւասարակչռութիւնը կորսնցուց և տասներկու կանգուն բարձրութիւն ունեցող պատուհանէն վար ինկաւ: Տեսնողները իսկոյն վար փութացին. խեղճ մարդը գլուխին վրայ ինկած էր, որով գանկը ջախջախուած և մարմնոյն զանազան մասերը կոտրած ըլլալով մեռած էր: Բժշկական քննութիւն մը կատարուելով թաղումը արտօնուեցաւ և մարմինը տունը զրկուեցաւ:

ԳՈՂՑՈՒԹԻՒՆ. Գուլ Տէփէ, Մահմուտ Պաշա Թիւրպէն, սալիի գիշերը գող մտնելով, մասերը գողցան: Ոստիկանութիւնը իմանալով քննութիւն կատարեց և ձերբակալեց գողերը՝ Սալիհ ու Հիւսէյին: Գողցուած մասերը Սալիհի խանութէն գտնուեցան:

ԷՐԷՆՔԷՕՅԻ մէջ Եուսուֆ, Հիւսէյին և Պէքիր անուն անձերը կառքի բանուոր ցան անուն փոխադրելու առթիւ։ Անտաշմէ Պէքիր իր երկու հակառակորդները վիրաւորեց, Զարգարեան ձերբակալուեցաւ։

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ՄՐՑՈՒՄ. — Ֆութպօլի մրցում մը տեղի ունեցաւ անցեալ կիրակի, Այ-Ստեֆանոսի մէջ, տեղւոյն անգլիական Ֆութպօլի գլիւպին և Գումգաբուի գլիւպին միջեւ։ Խաղը երկու կողմէն ալ մեծ եռանդով առաջ տարուելով, վերջացաւ Գումգաբուի գլիւպին յաղթանակով, որ երկու «կօլ» բրաւ անգլիական գլիւպին։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱԶԱԶԵԱՆ ԿՏԱԿ

Ինչպէս ծանուցինք սուտ էին այն բոլոր լուրերը, որոնք տարածուեցան, բարեյիշատակ Նշան էֆ. Գազազեանի մահէն ետքը հանգուցեալին կողմէ կրթական նպատակով եղած կտակի մը չգտնուելուն մասին։ Ինչպէս որ բարեյիշատակ հանգուցեալը իր կենդանութեան միջոցին փափաք յայտնած էր իր Լարիսայի ընդարձակ ագարակը Ազգին նուիրելու մասին և այս փափաքը Ս. Պատրիարք Հօր և այլ հոգեւորական ու աշխարհական մտերիմներու ալ հաղորդած էր և համեստութեամբ չէր ուզած հրապարակել, այժմ, ինչպէս արդէն ծանուցինք, այս կտակը գտնուած և բացուած է երէկ մայրաքաղաքիս հելլենական հիւպատոսարանին մէջ։ Կտակին վաւերացեալ մէկ պատճէնը երէկ կէսօրէն ետքը ղրկուած է Ս. Պատրիարք Հօր։ Այս պատճէնէն ալ կ'երեւայ թէ հանգուցեալ Նշան էֆ. Գազազեան Լարիսայի ընդարձակ ագարակը, որ առաջ 6000 ոսկիի կը գնահատուէր և այժմ առնուազն 10,000 ոսկի արժէք մը կը ներկայացնէ, կտակած է ազգին՝ այն պայմանով որ անոր արդիւնքով ազգային ուսանողներ բարձրագոյն կրթական հաստատութիւններ ղրկուին և համալսարանական ուսում առնեն։ Բարեյիշատակ հանգուցեալին ժառանգորդ Ցովսէփ էֆ. Գազազեան, Սամանճեան էֆ.ի հետ, Ս. Պատրիարք Հօր ներկայանալով հաստատած է հանգուցեալին կտակը և ամէն տեսակ դիւրութիւններ ընծայելու խոստում ըրած է։

⁂

Գազազեան կտակի բուն օրինակին մէկ պատճէնը հելլենական դեսպանատան կողմէ ղրկուած ըլլալով նաեւ կտակակատարներէն Ցովսէփ էֆ. Գազազեանի, այսօր կտակակատար Բարթող էֆ. Թէլեան նոյն օրինակը ներկայացուց Թաղ. Ժողովին։ Այս կտակին մէկ օրինակն ալ պիտի ղրկուի Ս. Պատրիարք Հօր։ Հանգուցեալ Նշան էֆ. իր այս կտակովը Լարիսայի այդ ագարակը ամբողջութեամբ կը կտակէ ազգին, որուն խնամակալ կարգուած են, բացի Ցարութիւն Չէքի, Բարթող Թէլեան և Ցովսէփ Գազազեան էֆ.ներէն, չորրորդ մըն ալ որ Հելլէն մըն է և որ կը գտնուի Պոլսոյ մէջ։ Ագարակին հասոյթն է տարին 350 ոսկի, որուն 50 ոսկին երկրագործութեան ծաւալման և ծաղկեցման, 300 ոսկին պիտի յատկացուի, ըստ տրամադրութեան կտակի, ողջամիտ, պարկեշտ և մտքով, մարմնով ու բարոյականով առողջ երեք մանչերու և երեք աղջիկներու, ըլլայ հոն թէ Եւրոպայի մէջ, լաւագոյն կրթութիւն մը տալու համար եւայլն։ Խնամակալները գումարին 300 ոսկին յատկացնելէ յետոյ ուսանողներուն, մէկ մասը, իբրեւ պահեստ գումար, եթէ պատահած դառնան, պիտի պահեն։ Միշտ իրարու հետ խորհրդակցութեամբ պիտի որոշեն ուսանողները։ Եթէ խնամակալները այնպէս պատշաճ դատեն որ ագարակը ծախեն և անով աւելի հասութաբեր կալուած մը գնեն, պէտք է որ այդ որոշումը Պատրիարքարանը եւս վաւերացնէ։ Իսկ երբ խնամակալներէն մէկը մեռնի, Պատրիարքարանը միւսներուն հետ խորհրդակցաբար պիտի որոշէ պակասեալ անդամը։ Բարթող էֆ. Թէլեան այս առթիւ կանոնագիր մը պիտի պատրաստէ, որպէսզի գործը օրինական հանգամանք մը և ուղղութիւն մը առնէ։

⁂

Զրոյց կը շրջէր նաեւ թէ Կեդր. Վարժարանի Բերա փոխադրութեան համար հանգուցեալ Նշան էֆ. Գազազեան 3000 ոսկի տրամադրելի ըրած է։ Այս զրոյցն ալ ճշմարտութենէ զուրկ է և վերեւ յիշուած գումարը այս օրինակի և բարի նպատակով նուիրատու բարերարը ուրիշ անձ մըն է։

ԼՈՒՐԵՐ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԷՆ

Ս. Էջմիածնի Սինոդի Պրոկուրօրի պաշտօնավարին հրամանով քրէական դատ մը բացուած է Վրաստանի և Իմերէթի Հայոց Լուսաւորչականներու թեմին առաջնորդ Տ. Գարեգին արքեպս. Սաթունեանի և Թիֆլիսի Կոնսիստորիայի անդամներէն Եփրեմ վարդապետի և Շիօյեան, Զարգիսեան և Շիրմազանեան քահանաներու դէմ, որոնք ամբաստանուած են թէ անոնք եկեղեցական գումարներ իւրացուցած են։ Թիֆլիսի դատարաններու համար ատեանին երկրորդ բաժինին քննիչ դատաւորը Մայիս 26ին ամբաստանեալները հարցաքննութեան հրաւիրեց. բայց Գարեգին արքեպս. Սաթունեանէ և Շիօյեան քահանայէ՝ միւս ամբաստանեալները ներկայացան քննիչ դատաւորին և յայտարարեցին թէ իրենք եղած ամբաստանութեան մասին մանրամասն բացատրութիւն ներկայացուցած են Ս. Էջմիածնի Սինոդին և իրենց այդ բացատրութեան վրայ աւելցնելիք նոր բան մը չունին։

— Թիֆլիզի Գասպարեան անկելանոցին մէջ տեղի ունեցած է դպրոցասիրական մարմնոյն նիստը, որ մէկուկէս տարի առաջ հիմնուած էր։ Դպրոցասիրական մարմինը մինչեւ այժմ 30 ուսումնարան բացած է և յառաջիկային ալ 110 նոր դպրոցներ բանալու նպատակ ունի։ Այս դպրոցներէն 60ը Բեդերսպուրկի եկեղեցին պիտի պահէ։ Նոյն մարմինը հիմնած է նաեւ Նոր-Շէն գիւղի մէջ հիւանդանոց մը և Թալըշար գիւղին մէջ ալ ուրիշ հիւանդանոց մը պիտի հիմնէ։ Դպրոցասիրական մարմինին նախագահը տեղեկագրով մը պարզեց կրթասիրական մարմինին մատուցած ծառայութիւնները։ Այս տեղեկագիրը լաւ տպաւորութիւն թողուց ներկաներու վրայ։ Կրթասիրական մարմինին անդամներէն մէկը փափաք յայտնեց որ այդ մարմինը նպաստէ այն ծխական դպրոցներուն, որոնց՝ նիւթական անձկութեան պատճառաւ փակման վտանգ կը սպառնայ։ Կրթական մարմինին դպրոցասիրական գործունէութեան ամէնէն աւելի նպաստած են՝ Պագու քաղաքը՝ տարեկան 40-50,000 րուպլիով, Անդրկովկաս՝ 40-42,000 րուպլի տուած է միանուագ և տարեկան 6000 րուպլի նպաստ խոստացած, Բեդերսպուրկի Հայ եկեղեցին տուած է 26-27,000 րուպլի և միանուագ խոստացած է տարեկան 10,000 րուպլի։ Բեդերսպուրկի եկեղեցին տարեկան 3,500 րուպլի ալ բարեգործական մարմինին կուտայ։

— Ս. Էջմիածնի Սինոդին հրաժարեալ պրօկուրոր Պ. Բրէնքէլ դատական նախարարութեան մէջ պաշտօնի կոչուած է։

— Ռուսահայ բոլոր դպրոցներուն տարեկան արձակուրդները սկսած են. սակայն յայտնի չէ թէ յառաջիկայ տարի երբ դպրոցներու բացման թուականը մօտենայ, հայ վարժարանները դպրոցական ո՞ր կանոնադրութեան համաձայն պիտի բացուին։

— Նաւթէճմայի Նաւային Ընկերութեան սնանկութեան առթիւ, զրոյց կայ թէ ռուսահայ ծանօթ նաւթատէր Պ. Մանթաշեան, ինչպէս նաեւ Պ. Թաղիէվ և Պագուեցի մեծահարուստ դրամատէրներ 900,000 րուպլիի դրամագլուխով պիտի գնեն նոյն Ընկերութեան Կասպից ծովի նաւերը և այդ գծին շոգենաւային երթեւեկութիւնները իրենք պիտի կատարեն։ Շոգենաւային այս նոր Ընկերութիւնը պիտի կոչուի Թուուր։

— Կովկասահայ 86 հայ ուսուցիչներ և ուսուցչուհիներ խնդրագիրներ մատուցած են Կովկասի ռուս դպրոցներու Հոգաբարձութեան, որպէս զի արտօնուին ռուսական քաղաքական դպրոցներու մէջ պաշտօնավարելու։ Նոյնիմաստ խնդրագիրներ կը տրուին շարունակ դպրոցական Հոգաբարձութիւններուն որոնք խոստացած են նկատի առնել զանոնք։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ երէկ, իր հետ ունենալով գործակատար Փէշտմալճեան էֆ.ն, այցելութիւն տուաւ Բարձր. Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆէնտիին, դատական նախարար Ապտիւրրահման փաշայի և Սպարապետ Րըզա փաշայի։

ԻՆՉՊԷՍ աւելի առաջ ալ գրած էինք Վսեմ. Պօղոս փաշա Նուպար 40,000 ոսկի նուիրած է կրթական նպատակով։ Այս գումարէն 15,000 ոսկի յատկացուած է Գահիրէի Գալուստեան վարժարանին և 25,000 ոսկի ալ շահեգործման դրած է, անոր արդիւնքով ազգային ուսանողներուն բարձրագոյն ուսում տալու դիտաւորութեամբ։

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ Ելն ի Վիրապէ տօնախմբութեան առթիւ, այսօր, Սկիւտարի միացեալ Թաղ. Խորհրդոյ կողմէն, ատենապետ Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան և Կարապետ էֆ. Պամաճեան Ղալաթիոյ Խորհրդարանը երթալով, Ս. Պատրիարք Հայրը հրաւիրեցին պատարագելու և քարոզելու Գուզկունճուքի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր. ներկայ էին Տ. Տ. Գրիգորիս, Վահրամ և Մովսէս Սրբազանները, Դուրեան և Պոլադեան վրդ.ները և Տէր Սարգսեան, Մկրեան, Սանոսեան, Ալճեան, Էքսէրճեան և Ճէպէճեան քահանաները։ 1. Պէրպէրեան վարժարանի տնօրէնութիւնը յատուկ հրաւիրագիր ղրկած էր, որով կը հրաւիրէր կրօն. դատախազութեանց ներկայ գտնուիլ։ Ժողովը որոշեց Ս. Պատրիարքին և Կրօն. Ժողովին կողմէ ներկայացուցիչ ղրկել Տ. Ղեւոնդ Վ. Դուրեանը։ — 2. Կարնոյ Առաջնորդ Տ. Սմբատ Ծ. վրդ. ղրկած էր Խնուսաբերդի Խառն Ժողովոյ ամբաստանագիրը Արօս գիւղի Տ. Սահակ քհնյ.ի դէմ։ Ժողովը յիշեալ քահանային գործը քննելով, որոշեց գրել Առաջնորդին որ քահանան կանչէ Կարին և վանքի մը մէջ հսկողութեան ներքեւ պահէ ժամանակ մը՝ զգաստանալու համար։ — 3. Ֆարգինի Կրօն. Ժողովը և Թաղ. Խորհուրդը կարող առաջն. տեղապահի մը առաջադրումը խնդրած էին։ Ժողովը որոշեց Տիգրանակերտի նորընտիր Առաջնորդին կարգադրութեանց յանձնել անոնց խնդիրը։ — 4. Մայր եկեղեցւոյ Դպրաց Դասը կը յայտագրէր թէ Դպրաց Դասու ժողովոյ քուէարկութեամբ դպրապետ ընտրած է Խաչիկ էֆ. Խորասանճեանը միաձայն հաւանութեամբ։ Ժողովը հաստատեց նորընտիր դպրապետին պաշտօնը և որոշեց յատուկ կոնդակ ղրկել։ — 5. Սկիւտարի Թաղ. Խորհուրդը պաշտօնագրով մը կը յայտագրէր թէ 21 հոգիէ բաղկացեալ նոր Դպրաց Դաս մը կազմուած է, վկայելով անոնց պարկեշտութեան և արժանաւորութեան։ Ժողովը մայրաքաղաքիս Դպրաց Դասերուն կանոնագրին համաձայն գտնելով, հաստատեց։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ կողմէ քաղաքապետութեան մատուցուած թագրիրին համաձայն, երէկուընէ սկսեալ, Սալմաթօմրուքի հայ հրկիզեալներուն եւս բաժնուիլ սկսաւ՝ Թաղապետական պաշտօնեաներու կողմէ։

⁂

Գալաթիոյ քարոզիչ Տ. Գրիգորիս Ծ. վրդ. Գալըգեան և Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ Սահակ էֆ. Թէլլեան մէկ քանի անդամներ հրդեհին վայրը երթալով, հայ հրկիզեալ աղքատիկ ընտանիքներուն ցուցակները ու պէտքական նպաստներ ըրին։ Նաեւ Ս. Պատրիարք Հօր յանձնած 12 ոսկին եւս բաժնեցին հրկիզեալներուն, որոնց հիմնական դարման մը տանելու համար, Տ. Գրիգորիս Ծ. վրդ.ի խնդրանօք, Ս. Պատրիարք Հայրը ժողովական ատեան մը պիտի յանձնէ տանելու համար բարեսէրներու թէ՛ դրամական և թէ այլ և այլ նուէրները՝ ի նպաստ աղքատիկ հրկիզեալներու։

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ. — Կրօնական Ժողովը իր երէկի նիստին մէջ նկատողութեան առաւ Տիկին Գեղեցիկ Համբարձումեանի այն խնդրագիրը, որով յիշեալը փափաք կը յայտնէր հաշտուիլ իր ամուսնին հետ։ Նոյնպէս Կրօն. Ժողովը նկատողութեան առաւ Գարամանէն Խաչով Արիստակէսեան անուն անձին իր կնոջ դէմ ուղղած մէկ բողոքագիրը, որով կը թելէր կնոջ տարաձայնը և ամուսնալուծում կը խնդրէր։ Իսկ Շ. Գարահիսարէն Աւագն. Փոխանորդ Տ. Վաղինակ վրդ. Թորիկեան Պատրիարքարանին նկատառման յանձնած է երկու լքուած խեղճ և անտիրական կիներու վիճակը ու խնդրած է որ անոնց ամուսիններուն մասին տեղեկութիւն մը ըլլայ։ Ժողովը երէկ իր ատենին վրայ ունէր Մէյմարեան անուն անձին խնդրագիրը, որով կը յայտնէր թէ կինը ամուլ է և հետեւաբար հարկ է որ ըստ օրինի լուծուի իր ամուսնութիւնը։ Սակայն Ժողովը նախ նկատողութեան առաւ որ յիշեալ անձը վեց տարիէ ի վեր ամուսնացած է արդէն և եթէ ունէր դիտողութիւն մը իր կնոջ ամլութեան մասին, պէտք էր որ ամուսնութենէն մէկ կամ երկու տարի վերջը ընէր այդ դիտողութիւնը և խնդրանքը և ոչ թէ վեց տարի վերջը։ Ժողովը հաւանելու համար թէ կինը ամո՞ւլ է թէ ոչ և ունի արգանդային պակասութիւն մը, որոշեց այս պարագան յանձնել երեք հմուտ և փորձառու բժիշկներու քննութեանը և անոնց տեղեկագրին համաձայն անօրինել կարեւորը։ Այս առթիւ թէեւ ամուսնոյն կողմէ ներկայացուած էր բժշկական քննութեան տեղեկագիր մը՝ Թուրքերէն լեզուով, սակայն Ժողովը նկատելով որ այդ տեղեկագրին մէջ յիշուած կարգ մը գիտական բառերու և բացատրութիւններու մասին Թուրքերէն հմուտ բժիշկներ միայն կրնան որոշ պատասխան մը տալ, որոշեց այդ տեղեկագրին մէկ օրինակը ղրկել Կայս. Բժշկական վարժարանէն ընթացաւարտ բժշկի մը։

ԳՈՒՄԳԱՓՈՒԻ Դ-րի Ս. Ցարութիւն եկեղեցիին մէջ առաջիկայ կիրակի տեղւոյն Դպրաց Դասին տարեդարձին առթիւ վերաբերմամբ Ս. Պատարագ պիտի մատուցուի։ Այս առթիւ Դպրաց Դասը հռաձայն պիտի երգէ պատարագի արարողութիւնները՝ առաջնորդութեամբ Զալըճեան էֆ.ի։

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Աղեքսանդրիոյ Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ մեծավայելուչ հանդիսաւորութեամբ կատարուեցաւ Վսեմ. Աբրահամ Բարթող փաշայի որդւոյն Վսեմ. Ցակոբ պէյի պսակադրութեան խորհուրդը՝ Վսեմ. Մաքսուտ Սեպատ պէյի թոռ ազնուազարմ Օր. Աննա Ներսէսի հետ։ Հարսանեկան հանդէսներուն հրաւիրուած էին բազմաթիւ հայ և օտարազգի երեւելիներ և բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ։ Ս. Պատրիարք Հայրը երկու բարեհամբաւ ընտանիքներու կողմէ եղած հրաւէրներուն հեռագրով պատասխանելով, շնորհաւորած է այս բարեբաստիկ ամուսնութեան առթիւ Վսեմ. Բարթող փաշան և Վսեմ. Տիկին Բարթող փաշան և ազնուափայլ Տիկին Նորդիկ Ներսէսը։ Ամուսնութեան առթիւ այլ և այլ նուիրատուութիւններ եղած են։ Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին Հոգաբարձութիւնն ալ շնորհակալութեան հետեւեալ գիրը ուղղած է Խմբագրութեանս։

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Աղն. Տիկին Նորդիկ Ներսէս՝ իր Համեստափայլ դստեր՝ Օր. Աննայի ընդ. Աղն. Ցակոբ պէյ Բարթող փաշայի ամուսնութեան առթիւ բարեհաճած է 5100 ղրուշ նուիրել Հիւանդանոցիս։ Զայս ծանուցանելով, Հոգաբարձութիւնս, Հաստատութեանս ընդհ. որբոց և պատսպարելոց երախտագիտական զգացմանց հետ ներկայիւս կը շնորհաւորէ նոյն երջանիկ միութիւնն և երկար տարիներ կը մաղթէ նորապսակ ամոլին։

(Կնիք)

Խմբագրութիւնս ալ, այս բարեբաստիկ առթիւ, իր ջերմագին շնորհաւորութիւնները կը մատուցանէ նորապսակ ամոլին և Վսեմ. Բարթող փաշայի, Տիկին Բարթող փաշայի, Վսեմ. Սեպատ պէյ Մաքսուտի և Աղն. Տիկին Նորդիկ Ներսէսի։

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Յ. ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ՎՐԴ. ՍԱՄՍՈՆԻ ՄԷՋ. — Անցեալ շաբթու մայիս 26ին Գշ. օր Պատրիարքական հրամանով առաջնորդական ընտրութեան նախագահելու և ժողովները վերակազմելու համար աւստրիական Թիպէ շոգենաւով տեղս ժամանեց Տրապիզոնի Առաջնորդ Էմմանուէլ վրդ. Գալեան. մինչեւ շոգենաւ ընդ առաջ գացին տեղւոյս նշանաւոր վաճառականները, առժամեայ Թաղ. Ժողովոյ և Թաղ. Խորհրդոյ անդամները, որոնք արժանավայել ընդունելութեամբ պատուասիրելով զայն, առաջնորդեցին ուղղակի Առաջնորդարան, ուր մասնաւոր աղերսանքներով բարի գալուստ մաղթեցին։ Քաղաքս ժամանելէն չորս օր յետոյ Տ. Էմմանուէլ վրդ. Առաջնորդարան հրաւիրելով թէ՛ ձեռնհաս ազգայիններէն ամէն անոնք որոնք իրաւացի պատճառներով ցրուած էին Առաջնորդարանէն և վշտացած մէկ քանիներու անվայել արարքներուն դէմ, և թէ անոնք որ տեղի տուած էին գժտութեան, այնպէս ազդու և պաշտ խրատականներ խօսեցաւ եկեղեցւոյն օգտին և իրարու հանդէպ ունեցած պարտականութեանց մասին որ անպատեհութիւններու տեղի տուողները, որոնք երկու-երեք հոգիէ կը բաղկանային, զգալով և միաձայն խոստովանելով իրենց թերութիւնները, ներողութիւն խնդրեցին վշտացեալներէն, որով յաջողեցաւ զանոնք հաշտեցնել։ Տ. Էմմանուէլ վարդապետի այս օգտակար ձեռնարկը շատ գոհ թողուց Սամսոնի հայ համայնքը և սիրելի է յուսալ թէ իր վերջնական ակներեւ կարողութեամբ մեծապէս գոհ պիտի թողու նաեւ առաջադրեալ պաշտօնին յաջողեալ մասերուն ալ պատշաճ անօրէնութիւնը։

⁂ Ցունիս 1ին կիրակի եկեղեցի իջնելով սիրով, եկեղեցասիրութեան եւ կրթասիրութեան վրայ ազդու քարոզ մը խօսեցաւ, բնաբան ընտրելով օրուան Աւետարանէն հետեւեալը. «Եթէ սիրէք զիս, զպատուիրանս իմ պահեսջիք. յայսմ գիտասցեն թէ աշակերտք իմ էք. եթէ սիրիցէք զմիմեանս»։ Նոյն օրն եւս տեղի ունեցաւ Մանկապարտէզի հանդէսը, որուն Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ պաշտօնապէս հրաւիրուած էր Տ. Էմմանուէլ վարդապետ. երկսեռ բազմութեամբ լեցուած էր Մանկապարտէզի սրահը, որուն բեմը վայելչօրէն զարդարուած էր դրօշակներով, պզտիկներու ձեռագործներով ու ծաղիկներով։ Հանդէսը սկսաւ Համիտիէ Մարշով. ասոր յաջորդեցին պզտիկներու մանկական խաղերն ու երգերը, որոնք հաճելի ներդաշնակութիւն մը կը կազմէին դաշնակի և ջութակներու ընկերակցութեամբ։ Արտասանութիւններէն Մողկավէճա Աղջիկն ու Տօքթօրն ուժգին ծափահարութիւններու արժանացան։ Հանդէսին վերջերը Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն մէկը կարդաց տեղեկագիր մը, ուր ի մէջ այլոց գովեց ուսուցչական մարմնոյ խղճամիտ աշխատութիւնը և Տեօրէնը, փոխատենապետ Թաղ. Խորհրդոյ ջանքը, բայց ինչ որ անհաճոյ տպաւորութիւն մը թողուց հանդիսականներուն վրայ, այն էր թէ Թաղ. Խորհուրդ և Տեօրէն կ'երեւայ իրարու շռայլած գովեստներէն գինովցած, շնորհակալութիւններու շարքին մէջ մոռցան իրենց աչքին առջեւ իբր նախագահ բազմող Տրապիզոնի առաջնորդն ու անոր մօտ գտնուող Հայ-Կաթոլիկներու վարդապետը, որոնք եկած էին պատուել հանդէսը։ Նոյն իսկ Տ. Էմմանուէլ վարդապետ տրամադիր էր պարագային համաձայն խօսելէ յետոյ մասնաւոր մաղթանքով մը հանդէսը փակելու, բայց Տեօրէնը շնորհակալութիւններ յայտնելու պահուն երբ հանդէսը փակուած է ըսաւ, այլեւս անպատշաճ համարեց խօսիլ։ Տ. Էմմանուէլ վրդ. Գալեան իրեն յանձնուած իր պաշտօնը կատարելով իր պաշտօնատեղին վերադառնալու համար կը սպասէ Պատրիարքարանէն տնօրինական հրահանգին։

⁂ Ցաւալի է ըսել որ կարմրախտը մեծ ծաւալով քաղաքիս մէջ, սկսած է անմեղ մանուկներ խլել իրենց ծնողաց գրկէն. նոյն իսկ պատանիներ. տեղական կառավարութիւնը ամէն միջոց ի գործ դրած է այդ անողոք հիւանդութեան առաջքն առնելու, դպրոցները փակել տալով և մանուկներու բաղնիք երթալն արգիլելով։ Անցեալ մայիս 28ին զոհ գնաց այդ հիւանդութեան նաեւ տեղւոյս վարժարանի չորրորդ կարգէն Պ. Վահրամ Շաքարճեան, որուն յուղարկաւորութեան մեծաշուք հանդէսին ներկայ գտնուեցան տեղւոյս նախորդ Առաջնորդ Սրբազանն ու Տ. Էմմանուէլ վարդապետ Գալեան. երգիչ մանուկներու և եկեղեցականներու թափօրին առջեւէն կը տարուէին ծաղկեայ պսակներ, զորս իբր վերջին յարգանք ընծայած էին ողբացեալ պատանիին դպրոցական ընկերները, ուսուցիչներն ու պարտիզպանները։ Դագաղը շրջապատուած էր տղաքիկ դպրոցականներու թափօրէն, որուն կը հետեւէր յուղարկաւորներու հոծ բազմութիւն մը։ Տ. Էմմանուէլ վարդապետ և վարժարանին Տեօրէն Կարապետ էֆ. Պօտիկեան յուզիչ ու սրտառուչ դամբանականներն ազդու արցունքները խլեցին յուղարկաւորներու աչքերէն, մանաւանդ երբ հանգուցեալին վշտակիր մայրը իր դագաղին վրայ զռուեցաւ։

Իրազեկ

ԹԵՐԹԵՐԷՆ

Վանայ նորընտիր Առաջն. Տեղապահ Տ. Զաւէն Ծ. վրդ. Արմաշ կը մեկնի քանի մը օրէն և Միաբանութեան իր հրաժեշտը մատուցանելէ ետքը, պիտի վերադառնայ Պոլիս՝ մեկնելու համար իր նոր պաշտօնատեղին։

— Սեբաստիոյ Տնտես. Խորհուրդը կազմուած և Պատրիարքարան յայտագրուելով հաստատուած էր՝ Տնտես. Խորհուրդին կողմէ. անդամներն են՝ Մանուկ Հէքիմեան, Ցարութիւն Մանուէլեան, Ոսկեան Շիրինեան, Պօղոս Սահաքեան և Տիգրան Փիրանեան։

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ամավերջի հարցաքննութիւնք 1907-1908 դպրոցական տարեշրջանի, 10-21 յունիս։

Հինգշաբթի 12 յունիս	Կէսօրէ առաջ
Աւագք և Երէց.	Առեւտր. Աշխարհագրթ.
Կրտսերք	Ֆրանսերէն
	Կէսօրէ վերջ
Երէցք	Բնագիտութիւն
Կրտսերք	Թուաբանութիւն
Կրտսերագոյնք	Հայերէն (քերակ. գիտելիք)
Երախայք	Ֆրանսերէն

Ցարգանօք կը հրաւիրուին եկեղեցական Ս. Հարք, Պատ. Ծնողք և Վարժարանիս բարեկամք։

Տեսուչ
ՊԵՏՐՈՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Ծանօթ. — Քննութիւնք կը սկսին առաւօտեան ժամ 1ին (Ը. Թ.) և կը տեւեն մինչեւ $4^1/_2$, կէս ժամ դադարով. կէսօրէ յետոյ կը սկսին ժամ 6ին և կը տեւեն մինչեւ $9^1/_2$, կէս ժամ դադարով։ Նկարչական, գծագրական և գեղագրական արտադրութիւնք ցուցադրուած են։

ՔԱՂԱՔ. ԺՈՂՈՎՈՅ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Քաղաք. Ժողովը այս առաւօտ նիստ գումարեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։ Ներկայ էին Տիրան Ալնեան, Ցարութիւն Ասլանեան, Տիգրան Թօքթեան, Տօքթ. Աճէմեան և Վահան Սուրէնեան էֆ.ները։

2. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան անդամներէն Տիգրան էֆ. Մանուկեան հրաժարական տուած էր։ Ժողովը դարձեալ մերժեց։

3. Տօքթ. Ցակոբ էֆ. Թօփճեան Ուսումնական Խորհուրդէն հրաժարական տուած էր։ Ժողովը ընդունեց և անոր տեղ անդամ նշանակեց Ցովսէփ էֆ. Ճէլալեանը։

4. Սկիւտարի Թաղ. Խորհրդոյ առաջարկութեան վրայ, Խորհրդոյ անդամակցութեան կոչուեցան պակասեալ անդամներուն տեղ. Ալիքսան Թօփալեան, Երուանդ Գարաեան, Թագւոր Արեւեան և Վահան Փափազեան էֆ.ները։

5. Քաղ. Ժողովը Հիւանդանոցի Որբանոցին վիճակին նկատմամբ Հոգաբարձութեան կողմէ հաղորդուած տեղեկութիւնները լսելէ ետքը, այլ եւս անհրաժեշտ նկատեց կառուցանել Որբանոցի շէնքը և հարկ դատեց խնդիրը ներկայել Խառն Ժողովոյ որոշման յառաջիկայ նիստին մէջ։ Միանգամայն որոշեց հրաւիրել Խնամակալութիւնը մինչեւ նոյն օրը պատրաստել և ներկայել իր հաշիւը։

6. Տնտես. Խորհրդոյ անդամներէն երկուքը պակսած ըլլալով, նոյն Խորհրդոյ յայտագրին վրայ՝ Ժողովը անդամ կարգեց Սիմոն էֆ. Մաղըլճեան և Պետրոս էֆ. Ատրունի (որդի)։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ 23 յունիս. — Գիներու տկարութիւնը կը շարունակէ և այսօր աւելի ծանրացաւ զանազան պատճառներով։ Նիւ-Եօրքի Սակարանէն առնուած հեռագիրներ տկար գիներ ցոյց կուտային։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ ալ հանքային արժեթղթերու վաճառումները կը շարունակուէին։ Ֆրանսական Ռանդէն զատ, որ մէկ քանի սանդիմ վրայ ըրաւ, օտար արժեթղթերու գիները տկար էին։ Օսմ. Միացեալը 96.15ի իջաւ։ Ռիօ Թինթօ տկար է՝ 1641։ Պղինձի գինը քիչ մը աւելի տկար է՝ 58.15։ Պոլիս Գորանարեն՝ 465։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ գործ չկայ միջազգային արժեթղթերու մասին։ Ամերիկեան արժեթղթերու գիները նորէն ինկան Նիւ-Եօրքէն առնուած լուրերու վրայ։ Հարաւային Ափրիկէի հանքային բաժնեթղթերն ալ կ'իյնային՝ վաճառումներու հետեւանքով։

— Նիւ-Եօրքէն կը հեռագրեն Ֆինէնշէլ Նիւզի թէ Սակարանը լաւ ընդունելութիւն մը չէ ըրած Չիքակոյի կողմէ Պ. Շէրմէնի իբրեւ փոխ-նախագահութեան ընտրելի նշանակուելուն։

ՄԱԴՐԻԴ. — Սպանիոյ թագուհին, այսօր, մանչ զաւակ մը ծնաւ և անունը դրուեցաւ Ալեքսանտր։

ՓԱՐԻԶ. — Պաշտօնապէս առնուած հեռագիր մը կը հաստատէ այն լուրը թէ նոր ճակատամարտ մը կատարուած է Թանժիթի և Զինոս սահմանագլուխին վրայ։ Ֆրանսայի կորուստը շատ է։

— Ֆրանսայի գաղթավայրին Նախարարութեան ուղղուած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ Սէնէկալի մէջ նոր յարձակումներ կատարուեր են ֆրանսական զինուորներուն դէմ։ Ֆրանսացի հարիւրապետ մը սպաննուեր է։

ՊԷԼԿՐԱՏ. — Սերպիոյ թագաւորը, զանազան կուսակցապետներու հետ խորհրդակցելէ ետքը, Պ. Վէլիմիրովիչի յանձնեց նոր նախարարութեան կազմութիւնը։

ՎԻԷՆՆԱ. — Աւստրիոյ լրագիրները տակաւին կը խօսին Նորտ Տոյչէ Ալկեմայնէ Զայդունկի յօդուածին վրայ, զոր խիստ կարեւոր կը նկատեն, ինչպէս էր 1875ին Պոստի յօդուածը։ Այսուհանդերձ Վիեննայի լրագիրները այնպէս կը նկատեն թէ Նորտ Տոյչէ Ալկեմայնէ Զայդունկի յօդուածին նպատակն է պարզաբանութիւն մը ընծայել Եւրոպայի կացութեանը մասին։

— Անգլիական նաւատորմիղ մը, վեց զրահաւորներէ բաղկացած, յուլիս 6էն 13, Թրիէսթէ պիտի ժամանէ։ Մէկ մասը Տալմացիա այցելելէ ետքը, նաւատորմիղը Քորֆու պիտի երթայ։

ՊԷՐԼԻՆ. — Ցուլիս 3ին հրապարակ պիտի հանուին գերմանական հարիւր միլիոն մարքի և հարիւրին չորս տոկոսով գանձային տոմսերը։

ՓԵՏԸՐՍՊՈՒՐԿ. — Ռուսիոյ կայսեր և Ֆրանսայի նախագահին տեսակցութիւնը յուլիս 27ին տեղի պիտի ունենայ Ռեվալի մէջ։

ՎԻԷՆՆԱ. — Վաղն է որ Բրակայի մէջ պիտի գումարուի ազատամտականներու համաժողովը. Ռուս պատուիրակներ, 46 հոգի, նոյն քաղաքը ժամանած են՝ մասնակցելու համաժողովին։ Այդ համաժողովը կը պահանջէ Եկեղեցիին ու Պետութեան բաժանումը և աստուածաբանութեան դասախօսութեանց ջնջումը՝ աւստրիական համալսարաններէն։

ՊԷՐԼԻՆ. — Պիզմարքի մահուան տարեդարձին առթիւ Պերլինի ուսանողները ջահագնացութիւն մը կատարելով, Պիզմարքի արձանին առջեւ գացին և պսակ մը դրին անոր վրայ։ Հանգուցեալ նախարարապետին ի պատիւ երգ մը երգեցին և յետոյ նուագածուներու առաջնորդութեամբ շարունակեցին իրենց պտոյտը։

— Հաւանական կը նկատուի թէ օգոստոսին Գերմանիոյ և Ռուսիոյ կայսերը տեսակցութիւն մը ունենան, սակայն տեղը դեռ որոշուած չէ։

ԼՈՆՏՈՆ. — Անգլիոյ թագաւորը, սեպտեմբերին, Թայնէբի մէջ (Աւստրիա) որսորդութիւն պիտի կատարէ Թրաութմաննսդորֆ իշխանին կալուածներուն մէջ։

ՓԱՐԻԶ. — Կ'ըսուի թէ Ֆրանսայի նախագահին աղջիկը՝ Օր. Ֆալիէռ պիտի ամուսնանայ Նախագահութեան ընդհանուր քարտուղար Պ. Լանի հետ։

ՀՌՈՄ. — Բժիշկները զգալի բարւոքում մը տեսան մի Ռուտինի մարքիզին առողջական վիճակին մէջ։

ՓԱՐԻԶ. — Պաշտօնապէս հաստատուեցաւ այն լուրը թէ Թանժիթի սահմանագլուխին վրայ չինացի 600 անկանոն զինուորներ յարձակեր են Ֆրանսացիներուն վրայ, որոնցմէ երկու սպայ և երկու յիսնապետ մեռեր են։ Զինուորներէն յիսուն հոգի մեռած են։

— Հարիւր տասնչորս ծերակուտականներ ծրագիր մը ներկայացուցին Ծերակոյտին՝ Ֆրանսայի մէջ ապսէնթը արգիլելու համար։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 10,23 Յունիս

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Ք. Կ. Օ. Ռ.		104 36
Ալթընն բարձր գին	»	— —
Ալթընն վար գին	»	— —
Բումելի Երկաթուղի գող	Ֆր.	179 $^3/_8$
Ալթընն բարձր գին		— —
Ալթընն վար գին		— —

ԲԱՑՈՒՄ 11 24 Յունիս

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Ք. Կ. Օ. Ռ.		104 33
» » Ժամը 5ին Ք. Կ.	»	104 33
Բումելի Երկաթուղի	Ֆր.	178 $^3/_8$
» » Ժամը 5ին	»	179 —
Թուրք Կ. Փոխառ.	»	434 —
Անատ. Երկթ. Թուրք. Ա. շարք Ք. Կ.	»	519 —
» » Բ. շարք Ք. Կ.	»	517 —
» » բաժնեթուղթ	Ա. Ռ.	16 27$^1/_2$
Շիրքէթի Խայրիէ	»	38 —
Շիրքէթի Խայրիէի Հիմնուի	»	3 50
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4 37$^1/_2$
Օսմ. Ծխախոտ	Ք. Կ.	19 30
Ֆոնսիէր բաժնեթուղթ	Ք. Կ.	7 50
» ժուիսանս		3 75
» գործառութիւն		483 —
Թրամվէյ	Ֆր.	55 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.		320 —
Պոլիս Քերոս Ալայտի Ք. Ք.		— —
Միութիւն պանքա	Օ. Ռ.	5 —

ԶՐՈՅՑԱՏՐԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԳԷՈՐԳ Ց. ՆՈՒՐԻԵԱՆ

Այս քերականութեան մէջ հարթուած են անգլիերէն լեզուի բոլոր դժուարութիւնները։ Հնչման կանոնները հիանալի են պարզուած։ Ամէն կերպով յանձնարարելի դասագիրք մըն է բոլոր անոնց որ կ'ուզեն սորվիլ և ուղիղ սորվիլ անգլիերէն լեզուն։

Գին՝ 15 ղրշ.։ Բօսթայով՝ 17 ղրշ. (փոխարէն նամականիշով ալ կ'ընդունուի)։

Բրօֆ. Վ. Ց. Ցակոբեան էֆ.ի Անգլ.-Հայերէն բառարանին երկրորդ տպագրութիւնը 50 ղրշ. (կամ 50 հատ 1 ղրշ.-նոց նամականիշով)։ 12—5

Դիմել՝ Ցակոբ Մ. Սրապեան Գրատուն, Մարզուան

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԲՈԼՈՐ ՆՈՐՈՅԹՆԵՐԸ
ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՊԼՈՒԶՆԵՐ
ՔԱՇ-ՔՕՐՍԷՆՆԵՐ
ԼՑՏԱՒԷ ՔՕՍԹԻՒՄՆԵՐ
ԺԻՒՓԵՐ
ԵՒ ԺԻՒՓՕՆՆԵՐ
ԽԻՍՏ ԶԵՂՉՈՒԱԾ ԳԻՆԵՐՈՎ
Կը ծախուին
ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ

ԻԼԱՆ
Շեհր Էմանէթինտէն

Միւսթախտիմինը Պէլէտիյէ Հէրէքէ ֆապրիգայի Հիւմայունընըն մէնսուպաթընտան խարտըրըլմաճաղը էվվէլճէ իլան օլունան 600 թագըմ էլպիսէնին պէհէր թագըմը 192 վէ 550 աթէ գաբօթըն պէհէրի 199 ղուրուշտան թալիպի իւզէրինտէ օլուպ Հազիրանըն 14ինճի կիւնի իհալէի էվվէլէ վէ 48 սաաթ միւտտէթլէ իհալէի գաթիյէսի մուգարրէր պուլունտուղընտան թէնզիլի իլէ թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աղչէլէրինի միւսթախտիրէն միւտտէթի մէզքիւրէ զարֆընտա Շէհր Էմանէթի մէճլիսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 8 Հազիրան 324 3—2

Է. ՔԱԼԻՎՐՈՒՍԻ ԵՒ ԸՆԿ.
342, Բէրա, Մեծ Փողոց, 342
ԵՂԱՆԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ
ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՎԱՃԱՌՈՒՄ ՄԸ ՍԱՐՔԱԾ Է
ԻՐ ԲՈԼՈՐ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
ՍԿՍԵԱԼ 1908 ՅՈՒՆԻՍ 9/22 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ
ԽԻՍՏ ԶԵՂՉՈՒԱԾ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Ժանեակներու և պատրաստ շրջազգեստներու ճիւղերուն վերակազմութեան պատճառաւ՝ այդ կարգի ապրանքները բացառապէս աժան գնով կը ծախուին։ 10—2

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՆՈՐ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Կայս. կառավարութեան բարձր հաւանութեան տակ ապաստանող գաղթականներու զետեղման ծախքին համար Երկրագործական Պանքային կողմէ կազմակերպուած վիճակահանութիւնը այսուհետեւ ամէն ամսոյ սկիզբը պիտի կատարուի։ Պարգեւ չշահող տոմսակները ամբողջ տարի մը պիտի կրնան մասնակցիլ վիճակահանութեանց։ Ամբողջ տոմսակներու արժէքին հարիւրին եօթանասունհինգը պարգեւներու և ամորթիներու պիտի յատկացուի։ Ուստի այն վիճակահանութիւնը հանրօգուտ կերպով բարեփոխուած է։ Նոր կազմակերպութեամբ՝ տոմսակներուն թիւը պիտի ըլլայ 250,000, և ասոնցմէ 62,500 թիւ պարգեւ ու ամորթի պիտի շահին։ Ինչպէս կ'երեւի ստորեւ հրատարակուած յայտագրէն, մեծ պարգեւը 12,000 ոսկի է, և անկէ զատ՝ երկու, երեք, չորս, հինգ և վեց հազար ոսկիի նպաստաւոր պարգեւներ ալ կան։ Տոմսակները զանազան ստորաբաժանումներ ունին. ամբողջ, կէս, մէկ քառորդ և մէկ ութերորդ։ Ամբողջ տոմսակին գին նշանակուած է երկու օսմ. ոսկի, կէսին՝ մէկ օսմ. ոսկի, քառորդին՝ կէս օսմ. ոսկի և մէկ ութերորդին՝ մէկ քառորդ օսմ. ոսկի։ Տոմսակ գնողներուն դիւրութիւն մը ըլլալու համար՝ կէս, քառորդ և մէկ ութերորդ տոմսակներուն մէկ մասը չորս թիրաժի յատուկ երկքական կարգի բաժնուած է։ Յիշեալ կտորակատար տոմսակները՝ մէճիտիէն 19 ղրուշի հաշուով՝ կէս տոմսակներուն գինը 36 ղրուշ է, մէկ քառորդինը՝ 18 ղրուշ, իսկ մէկ ութերորդինը՝ 9 ղրուշ։ Երկրագործական Պանքայի կեդրոնատեղիէն և Կամուրջին գլուխը գտնուող մասնաճիւղէն մեծաքանակ տոմսակ գնողներուն հետեւեալ զեղչերը պիտի ըլլան. մէկ անգամէն 10 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ %ին 7. մէկ տարուան ժամանակամիջոցին՝ 1001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն %ին 8, 2001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ %ին 9. 3001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ %ին 10ը, և 10,001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ %ին 12. առաջին թիրաժը պիտի կատարուի 1324 մարտ 1ին, Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ, ի ներկայութեան Պանքայի Վարչական Խորհուրդի անդամներուն, հաշուակալին և ելմտական, հաշուակալութեանց Ատեանին և Օսմ. Կայս. Պանքայի կողմէ կարգուած պաշտօնեաներէ կազմուած մասնաւոր մարմնոյ մը։

1324 տարուան յատուկ Երկրագործական Պանքային վիճակահանութեան յայտագիրը

Ա. ԹԻՐԱԺ (Մարտի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնդ. մր.
1	600000	600000
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		2170000

Բ. ԹԻՐԱԺ (Ապրիլի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնդ. մր.
1	300000	300000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Գ. ԹԻՐԱԺ (Մայիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնդ. մր.
1	300000	300000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Դ. ԹԻՐԱԺ (Յունիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնդ. մր.
1	300000	300000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Ե. ԹԻՐԱԺ (Յուլիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնդ. մր.
1	300000	300000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Զ. ԹԻՐԱԺ (Օգոստոսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնդ. մր.
1	400000	400000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Է. ԹԻՐԱԺ (Սեպտ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնդ. մր.
1	400000	400000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Ը. ԹԻՐԱԺ (Հոկտեմբ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնդ. մր.
1	400000	400000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Թ. ԹԻՐԱԺ (Նոյեմբերի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնդ. մր.
1	400000	400000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Ժ. ԹԻՐԱԺ (Դեկտ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնդ. մր.
1	500000	500000
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		2070000

ԺԱ. ԹԻՐԱԺ (Յունվ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնդ. մր.
1	600000	600000
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		2170000

ԺԲ. ԹԻՐԱԺ (Փետրվ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնդ. մր.
1	1200000	1200000
1	500000	500000
1	400000	400000
1	300000	300000
1	200000	200000
10	100000	1000000
20	40000	800000
65	20000	1300000
300	10000	3000000
750	4000	3000000
1250	800	1000000
21600	200	4320000
24000		17020000

ՀԱՍՈՅԹ

	Ոսկին 100էն
Իւրաքանչիւրը երկու օսմ. ոսկիի արժէքով շրջաբերութեան հանուած երկու հարիւր յիսուն հազար տոմսակներուն փոխարժէքը	50,000,000
	50,000,000

ԾԱԽՔ

	Ոսկին 100էն
Շահող թիւերուն համար տրուելիք հարիւրին 75ը	37,510,000
Գաղթականներու Յանձնաժողովին պատկանած հարիւրին 17ը	8,500,000
Պէյլիէ և վարչութեան ծախքերուն փոխարժէքը հարիւրին 8ը	3,990,000
	50,000,000

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Օսմ. Կայս. Պանքային Պոլսոյ մասնաճիւղը այս անգամ իր պաշտօնեայ մթերանոցը ընդարձակած և փոքր դրամարկղներուն թիւը աւելցուցած ըլլալով, հասարակութեան տրամադրութեան ներքեւ կը դնէ զանոնք, արժէթուղթ, գոհարեղէն և կարեւոր թուղթեր պահելու համար։ Սոյն պաշտօնեայ մթերանոցին քով, դիւրութեան և ապահովութեան ամէն միջոցները ներկայացնող յատուկ սրահ մը յատկացուած է, ուր վարձակալները մուտք պիտի կրնան գործել մասնաւոր դուռնէ մը՝ բաց ի կիրակիներէն, ամէն օր, նոյն իսկ տօնական օրերը՝ հետեւեալ ժամերուն։ Նոյեմբերի սկիզբէն մինչեւ ապրիլի վերջը առաւօտուն ժամը 7½էն (Ը. Ե.) մինչեւ ժամը 12½ (Ը. Թ.)։ Մայիսի սկիզբէն մինչեւ հոկտեմբերի վերջը առաւօտուն ժամը 7էն (Ը. Ե.) մինչեւ ժամը 12 (Ը. Թ.)։ Փափաքողները ամէն օր վերոյիշեալ ժամերուն կրնան այցելել սոյն պաշտօնեայ մթերանոցը և տեղեկութիւններ առնել վարձքերու գիներուն վրայ, որոնք խիստ դիւրամատչելի են։ 20—19

ԻԼԱՆ

Խազինէի Խասսայի Շահանէէ

Խազինէի Խասսայի Շահանէէ միւպայաա օլընաճագ լէվհաա պաչըր պէհէր աթիգ գըլէօր մէճիտի հիւմիւէն 12 ղուրուշ 75 սանթիմտէ թալիպի էօհտէտինտէ օլըպ մաձը հալը բուլմինին օհտէրինին չէհարշէնպիհ կիւնիւ իհալէի էվվէլիէսի վէ էվվէլ մէզգիւրտէն օհալօրտինին ճումաա իրթէսի կիւնիւ սաաթ օնա գատար իհալէ իւղ թէնզիլի պէլըապըլ թէզգերէսի խանն ֆիւաթ հասաը իթիպալէթ կէօրիւլմիւր հալտէ իհալէի գաթիէսի իճրա գըլընաճաղընտան չէրայիթը միւթէֆէրրիաաը անլամագ վէ մինաքասաա տախիլ օլմագ իսթէյէնլէրին իւլզմէ էն նիւմիւնէսինէ թէմինաթ աչչէսինի վէ միւթէվէլլի քէֆալէթնամէի միւսթաահպէն էվվէլ մէզգիւրտէ Խազինէի ճէլիլէի միւչարիլէյհաա կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 9 հազիրան 324 3—1

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ. — Շիրքէթի Խայրիէի Վարչութիւնը նաւազուրգի կը գնէ 600 եղեւինէ տախտակ (ֆիլիզ)։ Անոնք որ կ'ուզեն մասնակցիլ սոյն նաւազուրգին, պարտին Ընկերութեան Վարչական Խորհուրդին ներկայանալ հինգշաբթի և երկուշաբթի օրերը, ժամը 6էն 9, երաշխաւորութեան գանձով։

Տնօրէնութիւն

Կ. Պոլիս, 4 յունիս 1908 10—5

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւններ

Ցուցիս

Դշ. 11|24 Ինէպօլի, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ և Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին։
Դշ. 11|24 Օտեսա. իրիկուան ժամը 4ին։
Եշ. 12|25 Իզմիր, Պիրէոս և Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին։
Եշ. 12|25 Օտեսա. ժամը 4ին։
Ուր. 13|26 Սեվաստոպոլ. ժամը 10ին։
Շբ. 14|27 Օտեսա. ժամը 10ին։
Շբ. 14|27 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Հռոդոս, Մերսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բոռ-Սայիտ և Աղեքսանդրիա. ժամ 4

50—49

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեթի	Նիտօքրիս
Մինէս	Էմէյրիա
Րամփիս	Պուզիրիս
Թէյպըր	Մօէրիս
Նարմէլ	Թալիս
Նավարին	Թարսօ
	Թիպռ

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար սրահներ ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ առանձնափակ թեւով ճամբորդներ կ'առնեն բայց սրահներ չունին։ Տոմսակի

Կ. Պոլսէ Լիվըրփուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց համար Ղալաթիոյ մաքսը հասնելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները առնելու համար տոմսակներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ուիթոլ խան, Պաղչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՅՄ ՄՕՍ Ընկ.
50—47 31 Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրփուլ,

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2|14 եւ 1320 Սեֆէր 20 բուլակիր Ֆէրմանավ

Դիմել Ընկերութեան կեդր. դրասենեակը, Ղալաթիա, Նալըլը խան, Հէզարէն փողոց, թիւ 14, Գօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Մ. Ի. Սառօֆ, Շէյխ Իւլ Իսլամ խան, Գահէէ Գաբու թիւ 10։
Պոլիս, Ազատ պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց։
Պոլիս, Գ. Ս. Այտէլեզլու, Իւին-Էօնիւ, Գահէէ Գաբու, Իզմիր փողոց։
Գատըգիւղ, Ալէքսանդր Անաստասիադի հրապարակ։
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Ֆնդրիա, Մօտա Հատակ։
Պէյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի։
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց
Երէնգիւղ, Թէօֆիլոս Ինոստ, Նամագ կատան մօտ։
Շիշլի, Մ. Է. Ռուսի, Պէյիւքտէրէ ճատտէսի, թիւ 137։
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրխանց, թիւ 12, Թիւնէլ խան։
Մեծ Կղզի, Ռեսուլ էֆ.։
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, կայարանի հրապարակ։
Սան Ստեֆանօ, Բէյլէրամ էֆ.։

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

Ս. ՇԹԱՅՆ
ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ
ԲՈԼՈՐ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
1908ի
ԳԱՐՆԱՆ
ԵՒ
ԱՄՐԱՆ

Զգեստներ՝ արանց, կանանց եւ տղոց համար
Գլխարկներ՝ «Իզա»
Անգլիական եւ Ֆրանսական պօլէրի
Վիեննական սայլիկներ
Ամերիկեան կօշիկներ
Մարոքէնէ նուրբ առարկաներ
Նուրբ անձնասպասութիւններ
Ճամբորդութեան առարկաներ
Պերճանքի առարկաներ
Փողկապներ, ձեռնոցներ, եւայլն, եւայլն։

ՇԹԱՅՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

ՍԻՆԿԷՐ
ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ
THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Գալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա 1. Սինկէր խան Թիւնէլի առջեւ։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ թիւ 2։
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13։
Սկիւտար) Չարշը Պոյը, թիւ 120։

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը։ 16 50—26

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անունք	Թօնօ	Անունք	Թօնօ	Անունք	Թօնօ	Անունք	Թօնօ	Անունք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարթէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալէքօ	3607	Տօմինօ	938	Հինտու	3720	Մէքսիքօ	3557	Սիրիօ	1785
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հօրաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Աթլանթօ	2277	Տրագօ	1713	Հումպէր	595	Մօնթէպէլլօ		Սբէրօ	1203
Պասանօ	1822	Տէնուօ	504	Իտահօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պօրօտինօ	1264	Էկզօ	3464	Իտալօ	5540	Նէրօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օհիօ	4100	Թօքիօ	3327
Կէյրօ	1371	Էրատօ	1841	Քլէօ	1053	Օնթարիօ	4036	Թօլէտօ	1470
Կալիբրօ	1837	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Կամէօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քօպօ	1700	Պալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Կազօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Պօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	1582	Լէբանթօ	2272	Րիալթօ	3829	Վոլթուրնօ	2391
Կասէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րինալտօ	1553	Խէմա	1350
Կօլօրատօ	4235	Կիկանթէ	1143	Լօրէնզօ	3191	Րօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Կօնկօ	2905	Գոզօ	1011	Մալմօ	724	Րօմէօ	1789	Թօրօ	
Կօրսօ	895	Կուանօ	1695	Մարէնկօ	1273	Րօզարիօ	136	Մալօն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են։
Վիկօ շոգենաւը, նաւապետ Հորտօրս։
Միֆուսօ շոգենաւը, նաւապետ Թօրփ։
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին։
Լօրէնցօ շոգենաւը, նաւապետ Կրէշամ, յունիս 24ին։
Քօլէնցօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆօրն, յուլիս 12ին։
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22-24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—42

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ
BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 8,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 3,700,000 Ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Գաւալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մանասթըր, Սկիւպ եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաեւ միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխառութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ Եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուան սրոյ պայմանաժամերով։ Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանք դը Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—45

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Ժամանակացոյց կոխմբ.երու երկխան.
1908 մարտ 1 (Ն. Տ.) կիրակի օրէն սկսեալ
ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ — Կոխմբ. 622, Ապր. եւ Ճմբ., Առաւ.

Կայարան			
Գոնիա		մկն.	11 —
Գաշլին խան			11 31
Ջումրա			12 15
Արըք Էօրէն			12 43
Մանտասուն			1 22
Գարաման		ժմն.	1 43
		մկն.	1 58
Սիտրօվա			2 24
Այրանճը-Տէրպէնտ			4 14
Ալաճա			4 50
Էրէյլի		ժմն.	4 15
		մկն.	4 45
Պուլկուրլու	իրիկուն	ժմն.	5 —

ԴԱՐՁ — Կոխմբ. 621, Ապր. եւ Ճմբ., Իրիկուն

Կայարան			
Պուլկուրլու		մկն.	5 20
Էրէյլի		ժմն.	5 38
		մկն.	7 20
Ալաճա			7 47
Այրանճը-Տէրպէնտ			8 33
Սիտրօվա			9 11
Գարաման		ժմն.	9 32
		մկն.	9 55
Մանտասուն			10 24
Արըք Էօրէն			10 57
Ջումրա			11 30
Գաշլին խան			12 06
Գոնիա	իրիկուն	ժմն.	12 35

50—34

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑ.
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Ցնս. 29ին, Իմէրէդի, Սեւ Ծովէն
Ցլս. 6ին, Ժօնի, Մարսիլիայէն
Ցլս. 13ին, Ֆրիժի, Սեւ Ծովէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Ցնս. 24ին, Ֆրիժի, Զօնկուլտաք, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Ցնս. 30ին, Իմէրէդի, Մուտանիա եւ Մարսիլիա։
Ցլս. 8ին, Ժօնի, Սեւ Ծով։
Ցլս. 14ին, Ֆրիժի, Մուտանիա եւ Մարսիլիա։

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »
Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէպի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։

15 50—47 Թ. ՈՒԲՊՈՒԼ

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (181)

ԺԱՔ ՊՐԻԵՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ՉՈՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԱՄԷՆԷՆ ՀԶՕՐԸ

Ե.

Առաջին վայրկեանէն իսկ Ներքնապետ համոզուած էր թէ Ալպէր ճշմարտութիւնը չէր յայտներ։ Բայց ինչո՞ւ խոստովանէր իր չգործած մէկ ոճիրը։ Պ. Բիէրֆօն, իր գրասենեակին լռութեան մէջ, կը ջանար այդ խնդիրը լուծել։

— Պարոն տը Պուա-Ֆէրրանի հարցաքննութիւնը ճարտարամտութեան գլուխգործոց մըն է ինքնին, կը խորհէր փաստաբանը։ Ոչ միայն շատ տաղանդով կերպով պարանոց այն աղջկան զոր Ալպէր Մօրիզ կը սիրէ բուռն և դժկամակ սէրով մը, այլ և իրերը այնպէս մը ներկայացուց որ Ալպէր հաւատաց թէ նախընտրելի մրցակից մը ունէր սիրոյ մէջ, որպէս զի բարեկամին նախանձը գրգռուի։ Անոնք, անմեղը յանցաւորի մը պէս խոստովանութիւններ կ'ընէր, առնչանքէ ազատելու համար։ Այդ միջոցով ձեռք բերուած խոստովանութիւնը միայն այն բանը կ'ապացուցանէր թէ ամբաստանեալը ֆիզիքական ցաւի չէր տոկար։ Ալպէրի խոստովանութիւնն ալ ի վեր կը հանէր թէ օրիորդ Մօրանի նկատմամբ զգացած սէրը աւելի մեծ էր քան իր կեանքին վրայ ունեցած սէրը։ Արդարեւ, անկարելի բան մը չէ որ մարդ դէպ ի մահ դիմէ չեմ գիտեր ինչ միսթիքական յիմարութեամբ, վերջ տալու համար իր տառապանքին, ջախջախիչ բարիք մը ընծայելով անոր՝ ուրկէ արհամարհուած է, մանաւանդ երբ վեհանձն մարդ մըն է ան և ինքզինքը խաբուած զգալուն, կրնայ աղաւնել սիրած կինը, թէեւ անարժան ըլլայ իր սիրոյն։ Պ. Ժան Բիէրֆօն երկար ատեն խորհեցաւ, իր գրասեղանին առջեւ նստած, գլուխը կռթնցուցած իր մէկ ձեռքին, և ամբողջ մարմինը խոհուն դիրքի մը մէջ։ Ետքոյ մրմնջեց.

— Այո այդպէս է. չի կրնար տարբեր կերպով ըլլալ։ Օրիորդ Մօրան գիտէ ամբաստանածին բանալին. ան միայն կրնայ լուծել գաղտնիքը և ես պիտի հարկադրեմ զինքը որ լուսաբանութիւններ ընծայէ։ Բայց նախ պէտք է հաստատեմ որ Ալպէր ի՛նչպէս ատեն անցուցած է այդ իրիկունը, դէպ ոճիրը չգործուած։ Ասոր համար ալ անհրաժեշտ է որ Բլինի թատրոնին դերասանուհին հարցաքննեմ, որուն հետ տեսայ քանիցս։

Ժամացոյցը նայեցաւ ու մրմնջեց.

— Ժամը տասնըմէկուկէս է։ Ատեն ունիմ երթալ տեսնելու։

Ելեկտրական կոճակի մը վրայ կոխեց. ծառայ մը ներս մտաւ ընդհուպ.

— Տասը վայրկեանէն ձողը պատրաստեցէ՛ք և օթօմօպիլը՝ ժամը երկուքին։ Հնոցպանին ըսէ՛ք որ դատական պաշտօնարանին դրան առջեւ ինծի սպասէ՛։

Ճիշդ ժամը երկուքին Պ. Բիէրֆօն կառք նստաւ, զոր ինք սկսաւ վարել։ Բարաժին երկայնքէն յառաջացաւ, Լիոնի կայարանէն անցաւ, Նասիոն հրապարակը և Վէնսընի պողոտան կարեց ու Սելին Մորավալի բնակարանը հասաւ, որ քանի մը օրուան համար գիւղը կը բնակէր։ Սենեկապանուհի մը զինքը առաջնորդեց փաստարանը, ուր դերասանուհին սպասել տուաւ մէկ քառորդ ժամ։ Զարդախուցը ճոխացուած էր գեղեցիկ գեղօրներով և ծաղկամաններով։ Փոքր սեղանի մը վրայ գտնուած սիրուն լուսանկար մը Պ. Բիէրֆօնի ուշադրութիւնը գրաւեց իսկոյն։ Պ. Ալպէր Մօրիզի կենդանագիրն էր։

— Խե՛ղճ տղայ, մրմնջեց։

Այնուհետեւ Ալպէրի վրայ միայն խորհեցաւ, յիշելով ամբաստանեալին և ամբաստանողին հետ ունեցած տեսակցութիւնը։ Շատ ճիգ ըրաւ, յաջող տեսնելու համար այն խառնաշփոթ վիճակը, որուն մատնուած էին Ալպէրն ու հարցաքննիչ դատաւորը։ Այդ խորհրդածութեանց մէջ թաղուած էր, երբ թեթեւ աղմուկ մը և մետաքսի շշիւն մը լսեց։ Գլուխը վեր առաւ և կապոյտ ատլասէ զարդանկարներով զարդարուած դրան վարագոյրին տակ նշմարեց Սելին Մորավալը, որ համակ ազնուականութեամբ, ներս կը մտնէր։ Քանի մը մեծարալից խօսքեր յետոյ, Պ. Բիէրֆօն իր այցելութեան նպատակը պարզեց։ Սելին զուարթացաւ իսկոյն, և առանց թոյլ տալու որ փաստաբանը աւարտէ իր խօսքը, գոչեց.

— Պարո՛ն, անկարելի բան է ատ։ Երկու օրէ ի վեր հիւանդ եմ։ Ինծի անկարելի կը թուի որ այդքան հեզահամբոյր տղայ մը հարուածէ նոյն իսկ իր մրցակիցը...

— Օրիո՛րդ, հարուածողը ինք չէ։

— Բայց ինծի հաւաստեցին թէ խոստովանած է։

— Այո՛, խոստովանած է, առանց ճշմարտութիւնը յայտնելու։

— Կարելի՞ բան է միթէ։

— Ապահով եմ այդպէս ըլլալուն։

— Շատ տարօրինակ բան պիտի ըլլար արդէն։

Պահ մը լռութիւն տիրեց։ Ետքոյ Սելին մեղմաձայն յարեց, իբր թէ ինքնիրեն խօսէր.

— Մնաց որ՝ զարմանալի չէ, երբ խնդիրը այդպիսի անձի մը վրայ կը դառնայ։

Դերասանուհին նորէն աչքերը բարձրացուց փաստաբանին վրայ։

— Բայց ինչ բան ձեզի ենթադրել կուտայ թէ ճշմարտութիւնը չի յայտներ ան, երբ ոճրագործութիւնը կը խոստովանի։

— Օրիորդ, արհեստական անդաղտնապահութիւն ըրած կ'ըլլամ, այդ կէտը պարզելով, պատասխանեց Պ. Բիէրֆօն, ատեն չանցնելու համար, մանաւանդ որ օգտակար չէր գտներ դերասանուհիին յայտնել իր կարծիքին շարժառիթները։

— Բայց հաւատացէ՛ք որ, բացարձակապէս վստահ եմ թէ ինք չէ սպաննած քուրջինը, թէեւ այդպէս խոստովանի, յարեց փաստաբանը իսկոյն։

— Երջանիկ պիտի զգայի ինքզինքս, եթէ ստոյգ ըլլար ձեր ըսածը։

— Շատ բարեկամութիւն ունէ՞ք անոր նկատմամբ։

— Բարեկամութենէ աւելի բան մը, պարոն։

Մանկամարդ կինը երկար հառաչ մը արձակեց և աչքերը խոնարհեցուց։

— Բայց իր ներշնչած համակրութեան համար չէ որ ամէնէն աւելի կը մեղքնամ որ մասնակցութիւն ունեցած ըլլայ գործուած ոճրին։

Եւ արտասուեաւ. փաստաբանը չափազանց հետաքրքրութեամբ կը դիտէր դերասանուհին, այս վերջինը ցնցեց գլուխը, յարելով.

— Այո՛, պարո՛ն, ուրիշ զգացում մը, այն է խղճի խայթը զիս կը տանջէ...

— Խղճի խա՞յթ մի, օրիորդ։

— Այո՛։ Հիմա պիտի բացատրեմ։ Ոճրագործութեան գիշերը միասին կը դառնայինք ելեկտրական կառքով։ Դժբախտաբար փոքր վիճաբանութիւն մը ունեցանք ճամբան, անինչ բանի մը պատճառաւ։ Զլոգրգիւ ու յարձակողական դիրք մը բռնեցի։ Նոյն ինքն անհամբերելի զայրոյթ մը մատնուած էր... Կարճ կապեմ. քիչ մը կծու բառերու փոխանակութենէն յետոյ, յանկարծ բաժնուեցաւ ինէ՝ Վէնսան փողոցին մէջտեղ։ Քանի մը վայրկեան յետոյ միայն սպաննած է քուրջինը... կամ գէթ անոր դիակին քով գտնուած է... Տարօրինակ մտքի կ'ըսեմ որ ինէ չպիտի բաժնուէր և հոն չպիտի երթար, եթէ աւելի համբերատար գտնուէի...

— Ուրեմն մինչեւ կէս գիշեր անոր հետ էի՞ք։

— Այո՛, պարո՛ն։ Բլինի թատրոնը անցուցինք այդ իրիկուն, և ներկայացումէն յետոյ միասին դուրս ելանք։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕԶԱՃԵԱՆ